

»Mladi za napredek Maribora 2018«

35. srečanje

BIO PREHRANA PRIMERJALNO V DVEH OSNOVNIH ŠOLAH

Področje: Prehrana, gospodinjstvo

Raziskovalna naloga

Avtor: ZALA MAROLT

Mentor: BRIGITA GODEC KOPČIČ

Šola: OŠ LUDVIKA PLIBERŠKA MARIBOR

Maribor, januar 2018

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem opisala pomen BIO prehrane, kaj je BIO prehrana, navedla sem številne certifikate, ki označujejo BIO prehrano, opisala razlike med konvencionalno pridelano prehrano in BIO prehrano ter pregledala programe za vzgojno-izobraževalne ustanove, povezane z BIO prehrano.

Namen moje raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kaj vedo učenci primerjanih dveh osnovnih šol o BIO prehrani, kolikšen je vpliv številnih vzgojno-izobraževalnih programov, v katere se šoli vključujeta in kako še spodbuditi vrstnike k večji uporabi BIO prehrane. V ta namen sem izvedla anketiranje učencev.

Izvedla sem intervju z gospo ravnateljico s celjske osnovne šole ter organizatorko prehrane z mariborske osnovne šole, da bi izvedela, kakšne so razlike v ceni med BIO prehrano in konvencionalno pridelano prehrano, koliko učenci marajo BIO prehrano in kakšna so njihova osebna mnenja.

Ugotovitve so mi dale nekaj idej, kaj bi šole še lahko storile za večjo ozaveščenost učencev o BIO prehrani in za promocijo BIO prehrane. Drži tudi, da bi čim večje povpraševanje po tovrstni hrani privedlo do večje ponudbe in s tem tudi nižjih cen, tako pa do še večje dostopnosti.

ZAHVALE

Zahvaljujem se vsem, ki so v tem projektu sodelovali. Zahvaljujem se moji mentorici, ki mi je neizmerno pomagala, gospe ravnateljici, ki nam je vsem, ki smo se odločili za izdelavo raziskovalnih nalog, to omogočila. Zahvaljujem se gospe Rakič in gospe Kolenko, ki sta prijazno odgovorili na moja vprašanja; vsem učencem, ki so se potrudili in izpolnili mojo anketo, gospe Metki Lipovšek, ki mi je izredno pomagala pri izdelavi in pri dokončnih popravkih moje naloge, še posebej pa moji mami in očetu, ki sta mi stala ob strani in me spodbujala do uspešnega zaključka.

KAZALO VSEBINE

Vsebina

POVZETEK	1
ZAHVALE	2
KAZALO VSEBINE.....	3
1 UVOD	5
1.1 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	6
1.2 NAMEN IN CILJI.....	6
1.3 HIPOTEZE	6
2 TEORETIČNI DEL	7
2.1 KAJ JE EKO/BIO?.....	7
2.2 NAČINI KMETOVANJA.....	7
2.2.1 EKO/BIO kmetovanje	7
2.3 Integrirana pridelava.....	9
2.4 Konvencionalno kmetijstvo	10
2.5 RAZLIKA MED BIO IN NARAVNO PREHRANO	12
2.6 KAKO RAZLIKOVATI BIO PREHRANO OD DRUGIH?	12
2.7 PREDNOSTI IN SLABOSTI BIO PREHRANE	15
2.7.1 Prednosti:.....	15
2.7.2 Slabosti:.....	16
2.8 PREDNOSTI BIO PREHRANE ZA ZDRAVJE	16
2.9 BIO PREHRANA V TRGOVINAH	18
2.10 CERTIFICIRANJE.....	18
2.11 POTEK CERTIFICIRANJA	19
2.12 MNENJE O BIO PREHRANI PRI UČENCIH.....	20
2.13 PROGRAM ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG	21
2.14 PROGRAM ZDRAVA ŠOLA	21
2.15 PROGRAM EKOŠOLA.....	22
3 METODOLOGIJA DELA.....	23
3.1 PREGLED LITERATURE.....	23
3.2 ANKETNI VPRAŠALNIK	23
3.3 INTERVJU	23
4 REZULTATI.....	24

4.1	VKLJUČEVANJE V BIO PROGRAME OSNOVNIH ŠOL	24
4.2	ANALIZA INTERVJUVA.....	24
4.3	REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	27
4.3.1	Kaj je BIO prehrana?.....	27
4.3.2	Ali uživaš izdelke z oznako BIO oz. EKO?	29
4.3.3	Ali se ti zdi, da je BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa?	31
4.3.4	Ali v trgovini izbirate izdelke z oznako BIO oz. EKO?.....	33
4.3.5	Če DA, kje najpogosteje kupite izdelke z oznako BIO oz. EKO?	35
4.3.6	Ali pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat ali, če piše, da je izdelek naravno izdelan oz. predelan?	37
4.3.7	Obkroži oznako, ki označujejo BIO prehrano:.....	39
4.3.8	Ali rad/a v šoli uživaš sadje in zelenjavo iz Sheme šolskega sadja in zelenjave, ki je lokalno pridelana?	43
4.3.9	Ali veš, če vaša šola sodeluje v kakšnem projektu povezanem z BIO prehrano?.....	45
4.4	ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA UČENCEV.....	47
5	ZAKLJUČEK Z RAZPRAVO	48
6	DRUŽBENA ODGOVORNOST	50
7	VIRI IN LITERATURA	52
8	VIRI SLIK	55
9	PRILOGE.....	57
9.1	Anketni vprašalnik za učence 9. razredov	57
9.2	Pisni intervju za ravnateljce/ravnateljice ter organizatorje prehrane oz. jedilnika.....	59
9.3	Intervju z gospo Rakič, organizatorko prehrane na OŠ Ludvika Pliberška MB (objavljen kot je bil zapisan):	61
9.4	Intervju z gospo Kolenko, ravnateljico OŠ Lava Celje	62

1 UVOD

V tej raziskovalni nalogi sem se odločila raziskovati, kako so na dveh različnih osnovnih šolah ozaveščeni o BIO prehrani in zdravem življenju. Naša šola sodeluje v programu, ki poudarja lokalno prehrano (Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov), ker pa lokalna prehrana ni nujno tudi BIO prehrana, sem se odločila raziskovati tudi o tem, kateri so še drugi BIO programi, ki so na voljo osnovnim šolam.

Namen moje raziskovalne naloge je ugotoviti, kaj vedo o BIO prehrani učenci na dveh opazovanih osnovnih šolah.

V nadaljevanju sem predstavila, kaj je BIO prehrana, kakšna je razlika med BIO in EKO, različne načine kmetovanja, prednosti in slabosti BIO prehrane, potencialne zdravstvene koristi, kako razlikujemo BIO prehrano od drugih, ali je naravno enako BIO, certificiranje in različne programe, ki se ukvarjajo z ozaveščanjem mladih o BIO prehrani, zdravem življenju in varnem okolju.

Slika 1: BIO rastlina, simbolni prikaz

1.1 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Najprej sem si želela ustvariti splošno sliko o tem, kaj vedo učenci o BIO prehrani. V Sloveniji živimo relativno blizu virom hrane in menim, da je zato ozaveščenost med mojimi vrstniki relativno dobra.

V naši državi obstajajo programi za vzgojno-izobraževalne ustanove, ki so povezani z BIO prehrano in pomagajo učencem spoznati BIO prehrano.

Želela sem izvedeti, ali obstajajo razlike med šolo, ki ima takšen program in šolo, ki ima več takšnih programov.

Opazovana osnovna šola v Mariboru sodeluje v programu Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov, opazovana osnovna šola v Celju pa sodeluje v programih Ekošola, Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov, Zdrav življenjski slog, Zdrava šola.

Zdi se mi zelo pomembno, da so učenci ozaveščeni o BIO prehrani tako doma kot tudi v šoli.

1.2 NAMEN IN CILJI

Namen moje raziskovalne naloge je ugotoviti, kaj vedo učenci primerjanih osnovnih šol o BIO prehrani, kolikšen je vpliv številnih vzgojno-izobraževalnih programov, v katere se šoli vključujeta in kako še spodbuditi vrstnike k večji uporabi BIO prehrane. Zastavila sem si sledeče hipoteze.

1.3 HIPOTEZE

1. Učenci 9. razredov vedo, kaj je BIO prehrana.
2. Bolje ozaveščeni o BIO prehrani so učenci iz šole, kjer sodelujejo v programih, ki delujejo na področju BIO prehrane.
3. S vključevanjem BIO izdelkov je jedilnike težje sestaviti.
4. Učenci pridobijo znanje o BIO prehrani tako doma kot tudi v šoli.
5. Ozaveščenost o BIO prehrani je pri mojih vrstnikih dobra.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 KAJ JE EKO/BIO?

Besedi BIO (biološko) in EKO (ekološko) sta sopomenki in označujeta način pridelave hrane, pri katerem ni dovoljena uporaba kemičnih zaščitnih sredstev-pesticidov, umetnih gnojil, lahko topnih mineralnih gnojil, gensko spremenjenih organizmov ter sintetičnih dodatkov v krmilih in gnojilih. Pri gnojenju je treba spoštovati načela, ki jih predpisuje mednarodna zveza združenj ekološkega kmetovanja in evropske uredbe. Pri vzreji živali oziroma pridobivanju živalskih produktov (mleko, mlečni izdelki, jajca in mesni izdelki) pa prav tako ne uporabljajo antibiotikov ali rastnih hormonov.¹

Izraz BIO se pogosto uporablja v romanskih državah, pri nas pa se bolj pogosto uporablja izraz EKO. V angleško govorečih državah uporabljajo izraz »organic«, v nemščini uporabljajo izraz ÖKO.

2.2 NAČINI KMETOVANJA

2.2.1 EKO/BIO kmetovanje

Ekološko kmetijstvo je način kmetovanja, ki v Sloveniji pridobiva vedno večji pomen. Naša država ima pestre naravne danosti, različne tipe površja, dobro podnebje, čisto in bogato naravo in ti dejavniki dajejo odlične možnosti za nadaljnji in pospešeni razvoj za ta način kmetovanja. Ta način pomembno prispeva k čistejšemu okolju, izboljšanju in ohranjanju biotske pestrosti, ohranjanju čistoče pitne vode in ohranjanju kulturnih kmetijskih površin.

Število ekoloških kmetovalcev, pridelovalcev in predelovalcev iz leta v leto narašča. Po podatkih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je bilo v letu 2016 v ekološko kontrolo vključenih 3518 kmetijskih gospodarstev, kar je 4,8 % vseh kmetijskih gospodarstev v Sloveniji.

Ta način kmetovanja v veliki meri vpliva na boljšo biotsko raznovrstnost, večjo varnost okolja, pitne vode in živali. V ekološkem kmetijstvu se dopolnjujeta rastlinska pridelava in reja živali, zaradi česar se ne prekinja kroženja snovi v naravi. Ekološke kmetovalce

¹ Povzeto po: http://www.mkgp.gov.si/delovna_podrocja/kmijstvo/ekolosko_kmetovanje/ 17. 9. 2017, 16:54

neprestano nadzorujejo podjetja, ki so jim podelila certifikat, kar prestavlja večjo varnost potrošnikom, ki se za te izdelke odločijo. Zagotovljena je visoka kakovost in varnost hrane, »z bogato prehransko vrednostjo in visoko vsebnostjo vitaminov, mineralov in antioksidantov.« (spletna stran Ministrstva za kmetijstvo, gospodarstvo in prehrano) Zaradi prepovedi uporabe kakršnih koli kemičnih sredstev ni pričakovati ostankov teh snovi v pridelkih in živilih ter posledično tudi pri potrošnikih¹.

Beseda ekološko pomeni način obdelovanja in pridelovanja sadja, zelenjave, poljščin in mesa na okolju prijaznejši in bolj zdrav način. Ta način izboljšuje:

- kakovost tal in voda,
- zmanjšanje onesnaževanja,
- boljše in varnejše okolje,
- biotsko raznovrstnost,
- naravno kroženje snovi.

Pri tem načinu kmetijstva se ne sme uporabljati kakršnih koli kemičnih sredstev. Rastline in živali so hranjene in vzdrževane z okolju prijaznimi snovmi tj. z BIO snovmi.²

Slika 2: Krave na pašniku

² Povzeto po: <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880> 1. 11. 2017,14:42

Sika 3: Ekološka pridelava jabolk

2.3 Integrirana pridelava

Integrirana pridelava je naravi prijaznejši način pridelave v primerjavi s konvencionalnim in poteka pod rednim nadzorom pooblaščenih certifikacijskih organov in pristojnega inšpektorata. Kmetovanje poteka v skladu z natančno določenimi pravili in z uporabo naravnih virov in mehanizmov, ki zmanjšujejo negativne vplive na okolje in zdravje ljudi. Osnovni cilji integrirane pridelave so tako pridelati zelenjavo, sadje, grozdje in poljščine boljše kakovosti.³

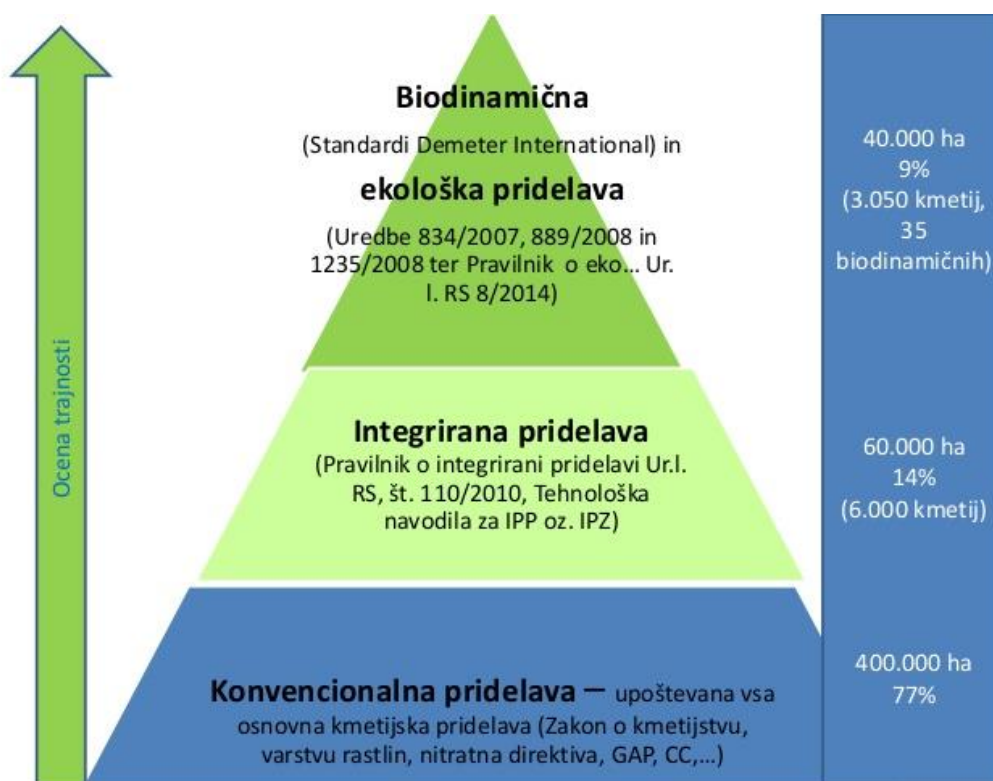
Zmanjšuje negativne vplive kmetovanja na okolje in na potrošnike. Pri integrirani pridelavi uporaba kemično sintetiziranih sredstev, hormonskih regulatorjev rasti, sredstev za predčasno prekinitev rasti, sintetičnih dušikovih gnojil ali lahko topnih fosfatov ni prepovedano uporabljati, vendar naj bi bila uporaba naštetih snovi zmanjšana in nadzorovana.⁴

integrirani Slika 4: Uradni državni znak za integrirano pridelavo

³ Povzeto po: <http://www.kon-cert.si/integrirana-pridelava.html> , 17. 9. 2017, 17:54

⁴ Povzeto po: <http://holistic.si/2015/11/18/eko-bio-organsko-kaj-pomenijo-te-oznake/> , 1. 11. 2017

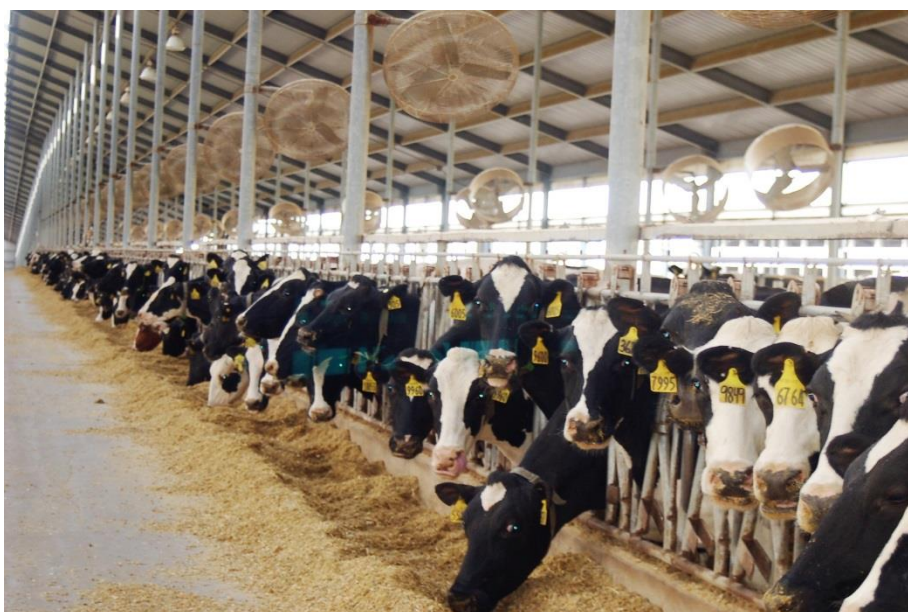
Slika 5: Načini kmetovanja v Sloveniji

2.4 Konvencionalno kmetijstvo

Konvencionalno kmetijstvo se je začelo širiti po letu 1960 z uvedbo novih sort rastlin in živali, ki so bile pridobljene s križanjem in z laboratorijskimi metodami vnosa drugih genov v rastline in živali. Velika je uporaba mineralnih gnojil, predvsem dušikovih. Na ta način so v kratkem času pridelek podvojili. V uporabi so vsa gnojila in škropiva proti škodljivcem, ki so dovoljena v Sloveniji. Tudi pri živalih je podobno, saj jih krmijo z rastlinami, ki vsebujejo gensko spremenjene organizmi in jih zdravijo z antibiotiki, ki zmanjšujejo možnost obolenj. Največkrat živali iz konvencionalne reje v svojem življenju nikoli ne vidijo svojega naravnega okolja, saj jih redijo v kletkah in zaprtih prostorih vse do konca njihovega življenja. Konvencionalno kmetijstvo tudi ne pripomore k čistemu okolju, saj z uporabo kemikalij, težkih kovin, pesticidov onesnažujejo okolje in tudi podtalnico, s čimer se zmanjša količina pitne vode.

Slika 6: Konvencionalna pridelava

Slika 7: Velika vzreja živine

Slika 8: Vzreja kokoši

2.5 RAZLIKA MED BIO IN NARAVNO PREHRANO

Ne, BIO in naravno ne pomeni enako. Če je izdelek pridelan naravno, to pomeni, da je izdelek brez umetnih barvil, arom in konzervansov. To se nanaša na metode ali materiale, s katerimi je bil izdelek pridelan, izdelan oz. predelan. BIO pa pomeni, da je izdelek pridelan, izdelan oz. predelan po BIO načelih. To pomeni, da je »uporaba lahko topnih mineralnih gnojil, kemično sintetiziranih fitofarmaceutskih sredstev (pesticidov), gensko spremenjenih organizmov in proizvodov, pridobljenih iz teh organizmov ter različnih regulatorjev rasti pri tem načinu kmetovanja prepovedana« (povzeto po spletni strani Ministrstva za kmetijstvo, gospodarstvo in prehrano).

2.6 KAKO RAZLIKOVATI BIO PREHRANO OD DRUGIH?

Po izgledu, po certifikatu.

V trgovini, ko izbiramo sadje in zelenjavo, včasih že takoj vidimo, kateri izdelki so BIO in kateri ne. A vendar je pri večini izdelkov to zelo težko opaziti. Zato so uvedli standardizirane oznake, ki jih pridelovalci in proizvajalci lahko uporabljajo na podlagi pridobljenega certifikata, po katerih takoj lahko vidimo, kateri izdelki so BIO in kateri ne. Če je na izdelku

BIO oznaka in naveden certifikat, se lahko zanesemo in vemo, da je bil izdelek pridelan okolju prijazno in brez kakršnih koli kemijskih sredstev.⁵

Danes poznamo veliko certifikatov. V nadaljevanju vam bom predstavila nekatere bolj poznane in tiste, ki se uporabljajo pri nas.

Pri nas je najbolj razširjen Evropski BIO certifikat, ki ga lahko vidimo na večini BIO izdelkov. To je svetlo zelen pravokotnik, v katerem je list, ki ga obrobijo bele zvezde, ki predstavljajo zvezde iz evropske zastave.

SI-EKO-001
Kmetijstvo Slovenija

Slika 9: Evropski BIO certifikat

Poznamo še druge certifikate, ki so prav tako v uporabi pri nas in tudi pomenijo, da je izdelek pridelan oz. bil predelan na okolju prijazen način brez kemičnih sredstev.

To so:

Certifikat ekološki, ki je certifikat Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v Sloveniji.

ekološki Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

Slika 10: Certifikat »Ekološki«

⁵ Povzeto po: <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880> 1. 11. 2017, 13:54

Certifikat BIO, ki ga podeljuje Inštitut KON-CERT Maribor.

Slika 11: Certifikat BIO

Certifikat BIODAR, ki ga podeljuje Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije.

Slika 12: Certifikat BIODAR

Po svetu so razširjeni tudi drugi certifikati.

V ZDA je najbolj razširjen BIO certifikat USDA, ki pa nam pove enako kot ostali BIO certifikati, da je izdelek pridelan oz. predelan na okolju prijazen način in brez kakršnih koli kemičnih sredstev. Izdelki, ki so v celoti pridelani ali predelani po BIO načelih, dobijo certifikat »100 % BIO«. Če je vsaj 95 % snovi izdelka pridelanih oz. predelanih na BIO način dobijo certifikat »BIO«. Če je vsaj 70 % snovi izdelka pridelanih oz. predelanih na BIO način, dobi izdelek certifikat »narejeno iz BIO snovi«, certifikat »BIO sestavine« lahko dobi izdelek, če je manj kot 70 % snovi izdelka pridelano na BIO način.⁶

⁶ Povzeto po: <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880> 1. 11. 2017, 14:42

Slika 13: Certifikat USDA

V Veliki Britaniji je najbolj razširjen BIO certifikat SOIL ASSOCIATION ORGANIC, ki pa nam pove, da je izdelek pridelan oz. predelan na okolju prijazen način in brez kakršnih koli kemičnih sredstev. Ta certifikat pridobiva več kot 3500 kmetijskih gospodarstev po vsem svetu. Trenutno je v Veliki Britaniji certificiranih več kot 70 % rastočega trga.⁷

Slika 14: Certifikat SOIL ASSOCIATION ORGANIC

2.7 PREDNOSTI IN SLABOSTI BIO PREHRANE

2.7.1 Prednosti:

- način pridobivanja je prijazen naravi in živalim,
- hrana ima boljši okus,
- hrana je bolj bogata s hranilnimi snovmi,
- s hrano skrbimo za svoje zdravje,
- hrana ne vsebuje škodljivih kemikalij,

⁷ Povzeto po: <https://www.soilassociation.org/certification/farming/what-is-organic-certification/> 1. 11. 2017, 15:23

- hrana ne vsebuje pesticidov,
- hrana ne vsebuje gensko spremenjenih organizmov,
- preprečimo erozijo prsti,
- zaščitimo vodne vire.

2.7.2 Slabosti:

- cene izdelkov so višje,
- več vložnega dela za manj pridelkov,
- več ročnega dela,
- pridelki niso tako veliki in popolni,
- živine je manj in počasneje raste,
- večja možnost obolenj rastlin in živine,
- manj pridelkov.

2.8 PREDNOSTI BIO PREHRANE ZA ZDRAVJE

Razlogov, zakaj se ljudje odločajo za BIO prehrano, je več. Med njimi je tudi domneva, da je BIO prehrana predvsem bolj zdrava (manj težkih kovin, pesticidov in drugih strupov) in vsebuje več hranilnih snovi (minerali, vitamini, antioksidanti, maščobne kisline itd.). Na podlagi teh razlogov so bile izvedene številne študije. Nekaj jih navajam v nadaljevanju.

»Študije so pokazale majhno do zmerno povečanje nekaterih hranilnih snovi v ekoloških proizvodih. Najboljši znaki znatnega povečanja so pri nekaterih vrstah flavonoidov, ki imajo antioksidativne lastnosti.« (spletna stran Mayoclinic)

»Zahteve glede hranjenja za ekološko živinorejo imajo na splošno višje ravni maščobnih kislin omega-3, neke vrste maščobe, ki so bolj zdrave kot druge maščobe. Te višje omega-3 maščobne kisline se nahajajo v BIO mesnih ter mlečnih izdelkih in jajcih.« (spletna stran Mayoclinic)

»Kadmij je težka kovina, toksična kemikalija, ki je prisotna v industrijsko onesnaženih tleh in jo lahko absorbira rastlina. Študije so pokazale znatno nižje ravni kadmija v BIO živilih, ne pa

tudi zmanjšane količine sadja in zelenjave v primerjavi s konvencionalno pridelanimi pridelki. Nižje ravni kadmija v BIO živilih so lahko povezane s prepovedjo uporabe sintetičnih gnojil v ekološkem kmetijstvu.« (spletna stran Mayoclinic)

»V primerjavi s konvencionalno pridelanimi proizvodi imajo ekološko pridelani proizvodi nižje zaznavne količine ostankov pesticidov. BIO proizvodi imajo lahko ostanke pesticidov, odobrenih za ekološko kmetovanje ali zaradi pesticidov v zraku s konvencionalnih kmetij. Razlika v zdravstvenih rezultatih je nejasna zaradi varnostnih predpisov za najvišje dovoljene količine ostankov na konvencionalnih proizvodih.« (spletna stran Mayoclinic)

»Meso, proizvedeno običajno, ima lahko večji pojav bakterij, odpornih na antibiotično zdravljenje. Splošno tveganje bakterijske kontaminacije ekoloških živil je enako kot običajna živila.« (spletna stran Mayoclinic)

Na Harvardski univerzi (Harvard University) so na srečanju z Odborom skrbnikov centra za BIO prehrano razpravljali o ugotovitvah in projektih povezanih z BIO prehrano. Do ene od ugotovitev so prišli na Severovzhodni univerzi (Northeastern University), kjer so izvajali projekt, v katerem so preučevali razliko v zdravju tal, tj. med ekološko in konvencionalno prstjo. Raziskovali so potencialne koristi, ki jih imajo ekološke kmetijske prakse na zdravje tal. "Imamo predhodne dokaze, ki kažejo na to, da je v ekoloških tleh več vezanega ogljika kot v običajnih tleh." je dejal dr. Ghabbour. "Sintetična gnojila lahko odstranijo iz tal ekološke snovi, tako da bi ekološko kmetijstvo moralo prinesiti bolj zdravo zemljo."⁸

»Shade je dodal, da predhodni rezultati študije tal kažejo, da bi lahko ekološko kmetijstvo imelo pomembno vlogo pri blažitvi podnebnih sprememb, ker organska tla vsebujejo višje stopnje zajetega ogljika.« (spletna stran Ecology farming-Harvard)

Na Švedskem so izvedli poskus, da bi dokazali višjo kakovost BIO prehrane in da je bolj zdrava za naše telo. Družina, ki je prej jedla samo konvencionalno pridelano hrano, je v okviru tega poskusa zamenjala vso hrano za BIO prehrano. Eden od razlogov, da prej niso kupovali BIO prehrane, je bil ta, da je BIO prehrana dražja, tega pa si niso mogli privoščiti. Pred začetkom poskusa so jim vzeli vzorce urina in krvi posameznega člana družine in jih preučili v laboratoriju. Rezultati so pokazali veliko vsebnost pesticidov in kemikalij v

⁸ Povzeto po: <http://www.ecologyandfarming.com/harvard-research-show-benefits-organic/>
2. 11. 2017, 14:17

njihovih telesih. Družina je tri tedne uživala samo BIO prehrano. Po poskusu so znova vzeli vzorce njihove kri in urina. Tokrat so rezultati pokazali znatno zmanjšanje pesticidov in kemikalij v njihovih telesih, vsebnost je bila skoraj ničelna. Družino so rezultati navdušili in odločili so se, da pesticidov in kemikalij ne bodo več vrnili v svoja telesa.⁹

2.9 BIO PREHRANA V TRGOVINAH

Vsako leto se povečuje število ekoloških kmetij v Sloveniji, kar posledično pomeni vedno več izbire ekološko pridelane hrane v trgovinah in trgih. Danes lahko vsaj eno polico z ekološkimi izdelki najdemo že v skoraj vseh trgovinah, v večjih trgovskih centrih pa je izbira že zelo velika.

Dosedanje vstopanje ekoloških kmetij v kontrolo in povečanje ekoloških površin predstavlja stalno rast, kar se pričakuje tudi v prihodnjem obdobju. Še vedno pa se kaže nujna potreba po večjih količinah pridelkov in organiziranem nastopanju na tržišču, z osveščanjem potrošnikov in tudi pridelovalcev. V dosedanji pridelavi daleč prevladuje travinje oziroma živinoreja, čeprav je povpraševanje potrošnikov največje po svežih vrtninah in sadju ter ne mesnih predelanih, to je mlevskih in mlečnih izdelkih.

2.10 CERTIFICIRANJE

S postopkom certificiranja organizacije in podjetja pridobijo oznako, s katero so njihova prodajana živila uradno in javno potrjena za ekološka živila.

Postopek certificiranja v Sloveniji opravljata dve podjetji: Bureau Veritas d.o.o. in inštitut KON-CERT.

Evropska oznaka za BIO živila je:

SI-EKO-001
Kmetijstvo Slovenija

Slika 15: SI-EKO-001

⁹ Povzeto po: <https://geneticliteracyproject.org/2017/07/10/swedish-court-coop-grocery-chain-misled-consumers-claiming-organic-foods-safer-healthier/> 2. 11. 2017, 12:33

Podjetje Bureau Veritas je bilo ustanovljeno leta 1828 in je v svetovnem merilu vodilni ponudnik storitev na področju certificiranja in kontrol. Svojim kandidatom zagotavlja učinkovite rešitve na področju kakovosti, varnosti, zdravja, okolja in družbene odgovornosti. Z inovativnim pristopom svojim kandidatom pomaga pri usklajevanju z zahtevami zakonodaje dokumentacije in standardov, s čimer izboljšuje učinkovitost in uspešnost svojih kandidatov ter spodbuja razvoj njihovih organizacij.¹⁰

KON-CERT je inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu Maribor. Je neodvisna organizacija, ki deluje po vsej Sloveniji. Kot vodilni certifikacijski organ v Sloveniji delujemo na področju kontrole in certificiranja integrirane in ekološke pridelave ter predelave živil, biološko-dinamičnega kmetovanja po smernicah certifikata DEMETER, zaščitene kmetijskih pridelkov in živil, kontrole in certificiranja kmetijskih pridelkov in živil z označbo Izbrana kakovost, prostovoljnih označb, trajnostnega gospodarjenja z gozdovi po PEFC shemi, kmetovanja brez GSO in certificiranja in kontrole kozmetike, čistil, tekstila, usnja in okrasnih rastlin.¹¹

Slika 16: Oznaka za ekološki izdelek

Slika 17: Oznake za BIO izdelke

2.11 POTEK CERTIFICIRANJA

¹⁰ Povzeto po: . <http://www.bureauveritas.si/home/about-us> 4. 11. 2017, 19:10

¹¹ Povzeto po: <http://www.kon-cert.si/institut-kon-cert-maribor.html> 4. 11. 2017,19:10

Pred odločitvijo za vključitev v postopek certificiranja morajo kandidati pridobiti ustrezno verzijo izvedbene in zakonodajne dokumentacije, informacije o poteku in stroških certificiranja, priprave ekoloških jedi oz. živil in jedi z ekološkimi sestavinami ter splošne pogoje za opravljanje storitev posameznega podjetja, ki opravlja certificiranje. Potem se morajo kandidati prijaviti v postopek certificiranja. Ko podjetje dobi pravilno izpolnjeno prijavo, mora kandidat izpolniti še pogodbo. Po prejeti izpolnjeni prijavi in sklenjeni pogodbi, podjetje posreduje izvajalcu EKO poslovni načrt. Kandidat v EKO poslovnem načrtu opiše, kako organizira in vodi ^{postopke} priprave ekoloških jedi oz. jedi z ekološkimi sestavinami ter kako zagotavlja izpolnjevanje zahtev iz zakonodajne dokumentacije. Na osnovi EKO poslovnega načrta podjetje oceni, ali je kandidat sposoben postopke priprave izvajati v skladu z zakonodajno dokumentacijo. Podjetje nato pri kandidatu izvede kontrolni pregled, kjer preverijo, ali je potek dela skladen z zakonodajno dokumentacijo. Sledi odvzem in pregled vzorca živila, da preverijo vsebnost kemikalij, pesticidov, GSO, težkih kovin itd. Nato se vsi podatki in rezultati pregleda še enkrat preverijo, ali so v skladu z zakonodajno dokumentacijo in poslovnim načrtom, ki ga je kandidat izdal. Ko je vse usklajeno, kandidat dobi certifikat. Po prejemu certifikata podjetje izvaja nenapovedane kontrolne preglede in tako skrbi, da vse poteka, kot mora.

2.12 MNENJE O BIO PREHRANI PRI UČENCIH

V Sloveniji poteka nekaj programov, ki spodbujajo mlade in so namenjeni večjemu dobivanju pomena na področju BIO prehrane, zdravemu življenju in varstvu okolja. Ti programi svoje dejavnosti izvajajo kot popestritev učnega načrta in se lahko vključijo vrtci, osnovne šole, srednje šole, fakultete in tudi vse druge izobraževalne ustanove. V Sloveniji je že veliko ustanov vključenih v te programe in upam, da se bo število tudi povečalo.

V nadaljevanju bom opisala tri programe za izobraževalne ustanove, ki so povezani z BIO prehrano.

2.13 PROGRAM ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG

Program Zdrav življenjski slog poudarja pomembnost gibanja, učinkov gibanja, zdravja in druženja. Največji pomen v tem programu je gibanje in duševno zdravje. V programu sodeluje že več kot 30.000 otrok.

Slika 18: ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG

2.14 PROGRAM ZDRAVA ŠOLA

Tudi ta program se zavzema za večjo zavedanje o pomembnosti BIO prehrane in zdravega življenja. Program Zdrava šola se izvaja po celi Evropi in tudi v Sloveniji je število ustanov, ki so vključene v ta program, zelo veliko. V Sloveniji je 375 ustanov vključenih v ta program, od tega je 301 samo osnovnih šol. To je skupaj 66,3 % vseh šol v Sloveniji. V tem programu poudarjajo zdravje, gibanje, zdravo prehrano, duševno zdravje in varnost okolja.

Slika 19: ZDRAVA ŠOLA

2.15 PROGRAM EKOŠOLA

V Sloveniji poteka mednarodni program Ekošola. Namenjen je večjemu ozaveščanju otrok in odraslih o varnosti okolja, pomembnosti EKO oz. BIO prehrane in živil in pomembnosti naravnih in domačih surovin. V okviru programa potekajo številne aktivnosti na različnih tematskih področjih in so nastavljene tako, da jih je mogoče izvajati kot popestritev učnega programa. V programu sodelujejo osnovne šole, vrtci, srednje šole, dijaški domovi, fakultete in domovi Centra šolskih in obšolskih dejavnosti. Za vključitev v program morajo ustanove izpolniti sedem pogojev in ko te izpolnijo, pridobijo certifikat programa Ekošola in zeleno zastavo.

»V Sloveniji število vzgojnih in izobraževalnih ustanov v programu Ekošola nenehno raste. V šolskem letu 2013/14 je bilo tako v program vključenih 717 ustanov, kar predstavlja 40 % vseh šol v Sloveniji. Preko okoljskih projektov je bilo tako v sistem okoljske vzgoje vključenih več kot 132.000 slovenskih otrok in šolarjev ter 15.950 vzgojiteljev in učiteljev. V mednarodnem merilu je bilo v program Ekošola ob koncu šolskega leta 2013/14 vključenih več kot 45.000 ustanov, od katerih jih je več kot 16.000 pridobila tudi znak zelena zastava. V svetovnem merilu je po zadnjih podatkih v programu sodelovalo več kot 20 milijonov otrok in preko 900.000 učiteljev. Na takšen način je bilo v sistem okoljskega izobraževanja vključenih več kot 6.000 lokalnih skupnosti.« (Ministrstvo za okolje in prostor)

Slika 20: EKOŠOLA

3 METODOLOGIJA DELA

3.1 PREGLED LITERATURE

V septembru in oktobru sem pregledovala internetne vire, ki sem jih potrebovala za teoretični del. V veliko pomoč so mi bile raziskave znanih univerz, tudi iz tujine, ki so potrdile nekatere moje domneve.

3.2 ANKETNI VPRAŠALNIK

Za pridobitev čim večjega števila podatkov sem se odločila izpeljati anketni vprašalnik med devetošolci in osmošolci izbranih osnovnih šol. Izbrala sem dve osnovni šoli iz različnih slovenskih krajev. Uporabila sem anketni vprašalnik mešanega tipa, kar pomeni, da je bilo nekaj vprašanj zaprtega tipa, kjer je bil možen en odgovor, nekaj vprašanj pa popolnoma odprtega tipa, kjer so anketiranci prosto odgovarjali.

Anketo sem izvedla v času od novembra 2017 do januarja 2018 na mariborski osnovni šoli in celjski osnovni šoli.

Na anketo je odgovorilo 89 učencev, od tega sta bile 2 ankete nepravilno izpolnjeni. Teh odgovorov v analizi nisem upoštevala.

3.3 INTERVJU

Za intervju sem se odločila z namenom, da se neposredno pogovorim z ravnateljki ter organizatorji šolske prehrane. Intervjuvala sem organizatorko prehrane iz mariborske osnovne šole in ravnateljico celjske osnovne šole.

Intervju z organizatorko prehrane iz mariborske osnovne šole sem izvedla osebno 19. 1. 2018, intervju z ravnateljico celjske osnovne šole pa sem izvedla v pisni obliki tako, da sem vprašanja poslala preko elektronske pošte.

4 REZULTATI

4.1 VKLJUČEVANJE V BIO PROGRAME OSNOVNIH ŠOL

BIO programi v Sloveniji so EKOŠOLA, Zdrava šola, Zdrav življenjski slog, Shema šolskega sadja in zelenjave. Menim, da je ozaveščenost učencev o BIO prehrani večja na osnovnih šolah, kjer so vključeni v vsaj enega od naštetih ali kakšnih drugih programov.

4.2 ANALIZA INTERVJUJA

V nalogi sem se zaradi zanimivosti odgovorov odločila objaviti oba intervjuja, ki sem ju izpeljala z organizatorko prehrane gospo Lidijo Rakič z naše mariborske osnovne šole z ter ravnateljico gospo Marijano Kolenko s celjske osnovne šole.

Ob odgovorih sem zapisala tudi svoj komentar.

Vprašanje št. 1: Ali je na vaši šoli v jedilnik vključene kaj BIO prehrane?

Ga. Rakič: Da.

Ga. Kolenko: Da.

Komentar: Obe šoli v jedilnik vključujeta BIO prehrano.

Vprašanje št. 2: Ali imajo učenci radi BIO prehrano (ocenite od 1-5; 5 je največ)?

Ga. Rakič: 4

Ga. Kolenko: 4

Komentar: Ga. Rakič in ga Kolenko sta obe izbrali 4, torej imajo učenci radi BIO prehrano.

Vprašanje št. 3: Ali so v ceni prehrane velike razlike?

Ga. Rakič: Odvisno, lahko je več kot 100 % razlike, lahko pa samo več kot 50 % razlike.

Ga. Kolenko: Manj kot 25 %.

Komentar: Razlike med rezultati pripisujem predvsem širši lokalni ponudbi v Celju kot v Mariboru.

Vprašanje št. 4: Ali menite, da je BIO prehrana zdrava in boljša od konvencionalne?

Ga. Rakič: DA.

Ga. Kolenko: Da.

Komentar: Obe, ga. Rakič in tudi ga. Kolenko menita, da je BIO prehrana bolj zdrava od konvencionalne.

Vprašanje št. 6: Je/bi bilo zaradi vpeljave BIO prehrane v jedilnik težje organizirati jedilnik?

Ga. Rakič: Delno.

Ga. Kolenko: Ne.

Komentar: Ga. Rakič meni, da je s sestavo jedilnika z vključeno BIO prehrano delno več dela, kot sicer, ga. Kolenko pa meni, da s tem ni dodatnega dela ali zahtevnosti.

Vprašanje št. 7: Poznate programe, kot so EKOŠOLA, ZDRAVA ŠOLA itd.?

Ga. Rakič: Da.

Ga. Kolenko: Da.

Komentar: Ga. Rakič in tudi ga. Kolenko sta odgovorili, da poznata programe, kot so Ekošola, Zdrava šola itd.

Vprašanje št. 8: Če DA, v katere je vključena vaša šola?

Ga. Rakič: Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov.

Ga. Kolenko: Ekošola, Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov, Zdrav življenjski slog, Zdrava šola.

Komentar: Osnovna šola iz Celja je vključena v več BIO programov kot osnovna šola iz Maribora.

Vprašanje št. 9: Zakaj ste se odločili za enega od teh programov?

Ga. Rakič:

- zaradi večje ozaveščenosti učencev,
- ker je BIO prehrana bolj zdrava.

Ga. Kolenko: Cilji, ki jih dosegajo učenci v okviru vseh vsebinskih projektov, ki zagotavljajo ozaveščanje učencev ter posredno tudi staršev, so trajnostno naravnani in podpirajo zdrav način življenja: pomen zdravja, gibanja, zdravega načina prehranjevanja, skrb za boljše okolje, manj škropiv, boljši zrak, varovanje naravnega bogastva ...

Komentar: Pričakovala sem take odgovore in zdi se mi dobro, da obe šoli podpirata BIO programe in BIO prehrano nasploh.

4.3 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

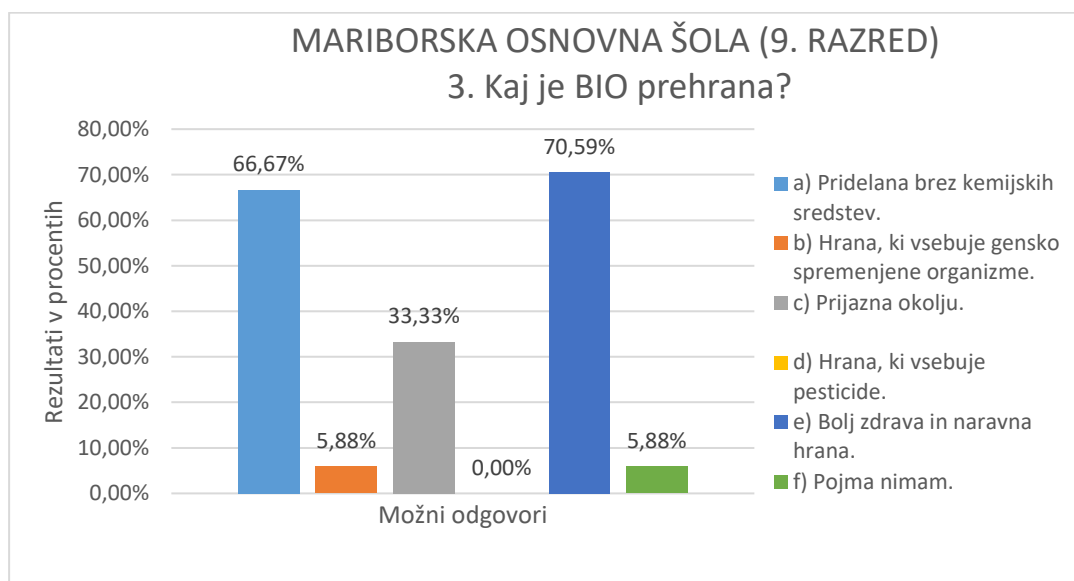
4.3.1 Kaj je BIO prehrana?

4.3.1.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 1

Bio prehrana je:	Št. odgovorov
a) Pridelana brez kemijskih sredstev.	34
b) Hrana, ki vsebuje gensko spremenjene organizme.	3
c) Prijazna okolju.	17
d) Hrana, ki vsebuje pesticide.	
e) Bolj zdrava in naravna hrana.	36
f) Pojma nimam.	3

Graf št. 1

Na vprašanje so na mariborski osnovni šoli učenci največkrat v 70,59 % izbrali odgovor E, drugi največkrat izbrani odgovor je bil s 66,7 % odgovor A, 33 % učencev pa je izbralo odgovor C. Vsi ti trije najbolj izbrani odgovori so pravilni.

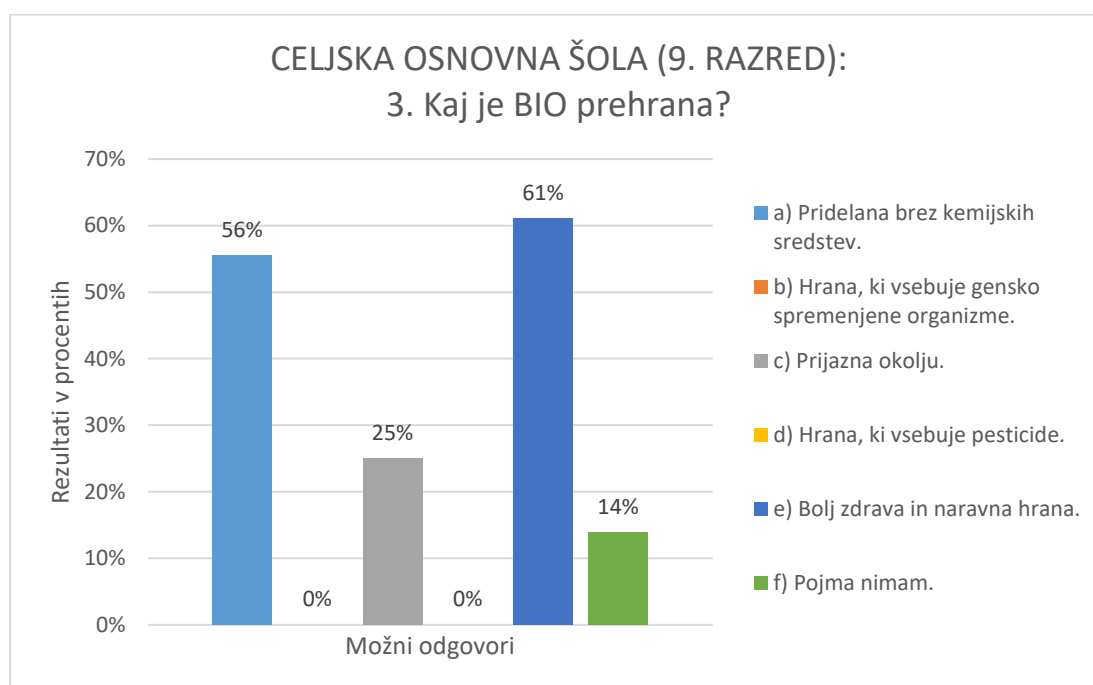
Zelo malo učencev, 5,8 %, je izbralo nepravilen odgovor B, tudi odgovorov »nimam pojma« je bilo zelo malo, prav tako 5,8 %, iz česar vidimo, da tudi učenci mariborske osnovne šole vedo, kaj je BIO prehrana.

CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 2

	<i>Bio prehrana je:</i>	Št. odg.	Št. vseh: 36
1.1.1.2	a) Pridelana brez kemijskih sredstev.	20	
	b) Hrana, ki vsebuje gensko spremenjene organizme.	/	
	c) Prijazna okolju.	9	
	d) Hrana, ki vsebuje pesticide.	/	
	e) Bolj zdrava in naravna hrana.	22	
	f) Pojma nimam.	5	

Graf št. 2

Na vprašanje so na celjski osnovni šoli učenci največkrat izbrali odgovor E z 61 %, drugi največkrat izbrani odgovor je bil A s 56 %, 25 % učencev pa je izbralo odgovor C. Vsi ti trije najpogosteje izbrani odgovori so pravilni. Glede na rezultate in na relativno malo število odgovorov »nimam pojma« lahko vidimo, da učenci vedo, kaj je BIO prehrana.

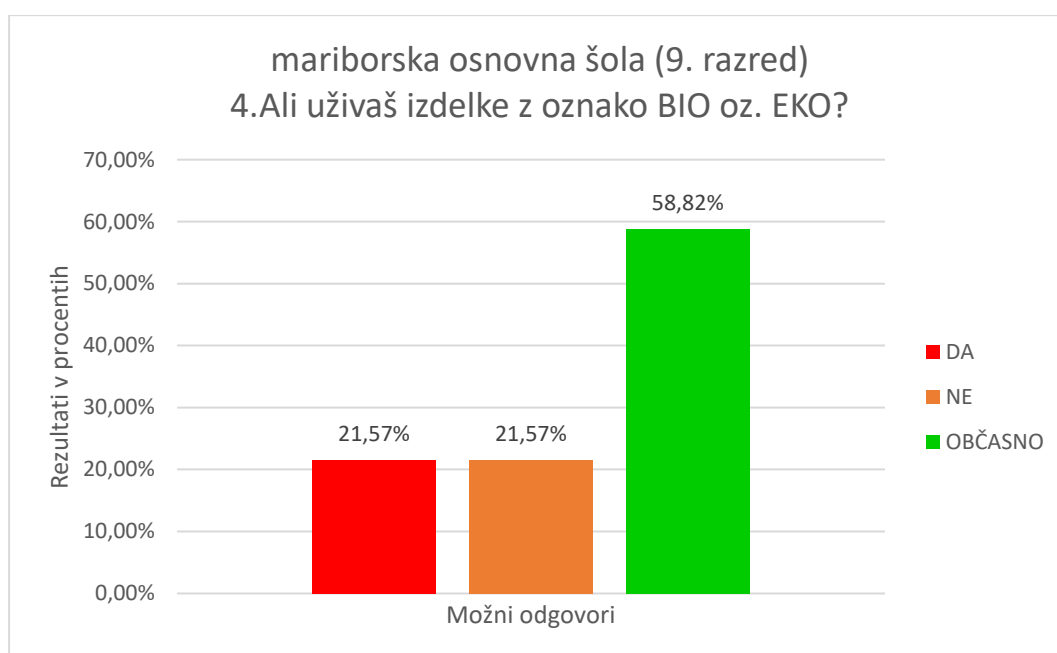
4.3.2 Ali uživaš izdelke z oznako BIO oz. EKO?

4.3.2.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 3

<i>Ali uživaš izdelke z oznako BIO oz. EKO?</i>	Št. odgovorov
DA	11
NE	11
OBČASNO	30

Graf št. 3

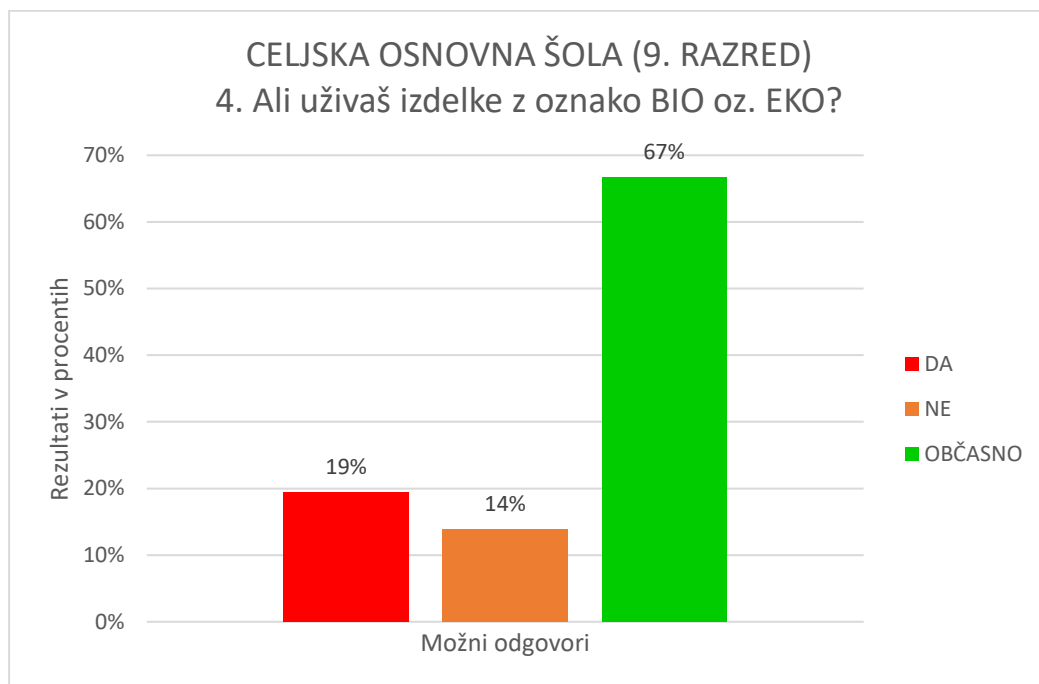
Na peto vprašanje so na mariborski osnovni šoli učenci največkrat odgovorili z »občasno« (58,8 %), odgovor »da« in »ne« pa je izbralo enako število učencev, in sicer 21,6 %. BIO izdelki se torej pri učencih doma pojavijo le občasno, pri le 21,57 % pa stalno.

4.3.2.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 4

Ali uživaš izdelke z oznako BIO oz. EKO?	Št. odgovorov
DA	7
NE	5
OBČASNO	24

Graf št. 4

Na peto vprašanje so na celjski osnovni šoli učenci največkrat odgovorili z »občasno« (67 %), odgovor »da« je izbralo samo 19 % učencev in odgovor »ne« je izbralo 14 % učencev. Rezultati so me presenetili, menila sem namreč, da učenci šol, ki so vključene v BIO programe, izbirajo in jedo BIO prehrano ne le v šoli, ampak tudi doma. Tu je viden učinek teh programov, ki delujejo v šolah, učenci pa tega večinoma ne uporabljajo tudi doma.

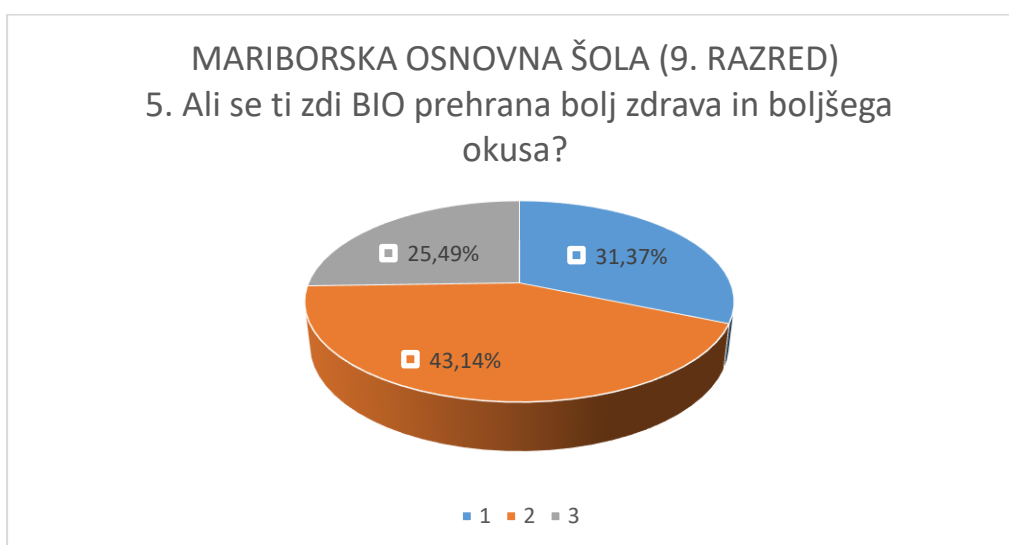
4.3.3 Ali se ti zdi, da je BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa?

4.3.3.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 5

<i>Ali se ti zdi, da je BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa?</i>	Št. odgovorov
DA	16
NE	22
OBČASNO	13

Graf št. 5

Legenda:

1=DA

2=NE

3=OBČASNO

Na šesto vprašanje so na mariborski osnovni šoli učenci največkrat izbrali odgovor »ne«, in sicer je odgovor »ne« izbralo kar 43,14 %. Ti učenci se ne strinjajo, da je BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa. Odgovor »občasno« je izbralo 31,4 % učencev, da se jim zdi BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa le občasno, kar je verjetno posledica nenavajenosti učencev na BIO prehrano in so izbrali odgovor »občasno« zato, ker se jim BIO prehrana ne zdi vedno boljšega okusa kot konvencionalna prehrana. Odgovor »da« je izbralo le 25,5 % učencev, kar pomeni, da se učencem devetega razreda ne zdi, da je BIO prehrana bolj zdrava

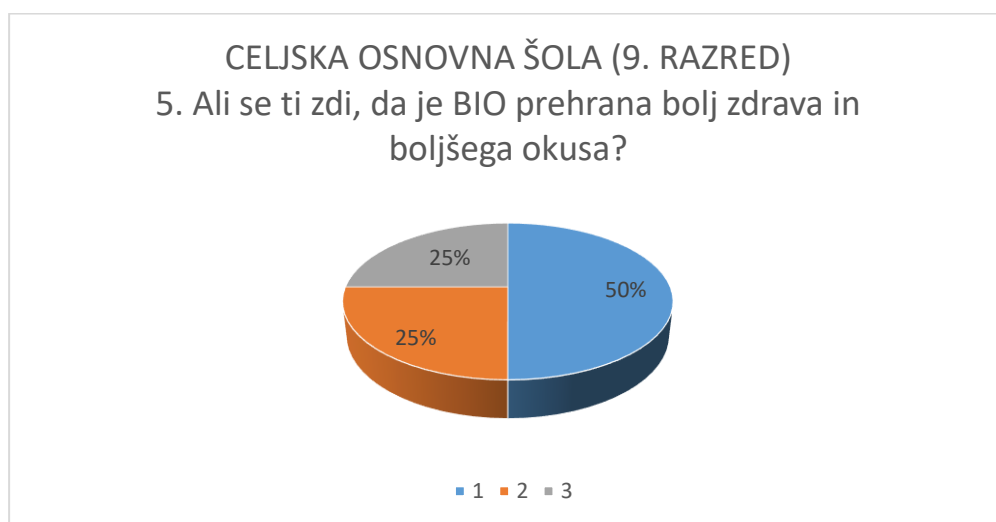
od konvencionalne in da je boljšega okusa. Pri tem vprašanju rezultati kažejo premalo zavedanje učencev o dejstvu, da je BIO prehrana bolj zdrava.

4.3.3.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 6

<i>Ali se ti zdi, da je BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa?</i>	Št. odgovorov
DA	18
NE	9
OBČASNO	9

Graf št. 6

Legenda:

1=DA

2=NE

3=OBČASNO

Na šesto vprašanje so na celjski osnovni šoli učenci največkrat odgovorili z »da« (50 %); z izbiro tega odgovora so se strinjali, da je BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa. Odgovor »občasno« in »ne« pa je izbralo enako število učencev, in sicer 25 %; predvidevam, da so učenci izbrali odgovor občasno zato, ker se jim BIO prehrana ne zdi vedno boljšega okusa.

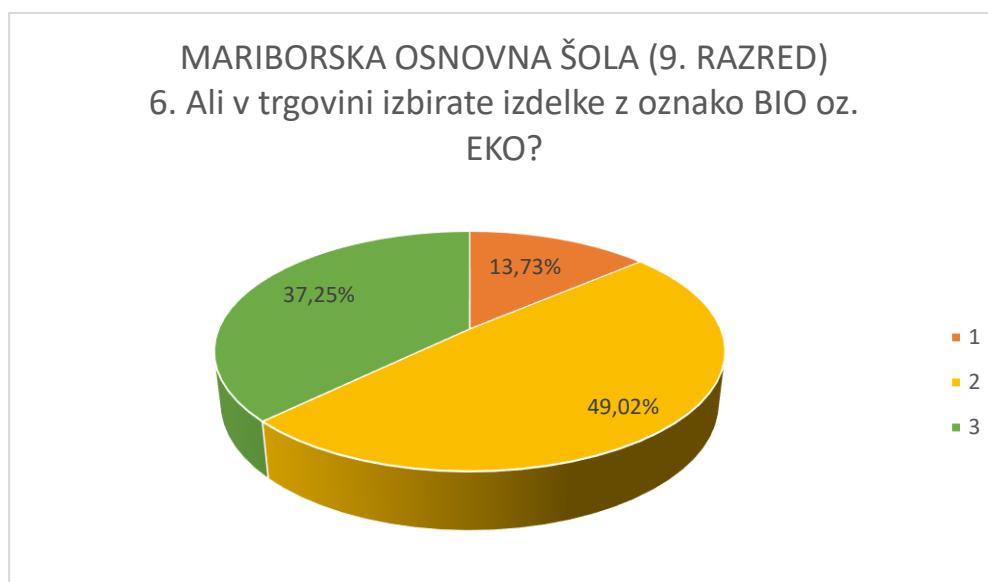
4.3.4 Ali v trgovini izbirate izdelke z oznako BIO oz. EKO?

4.3.4.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 7

Ali v trgovini izbirate izdelke z oznako BIO oz. EKO?	Št. odgovorov
DA	7
OBČASNO	25
NE	19

Graf št. 7:

Legenda:

1=DA

2=OBČASNO

3=NE

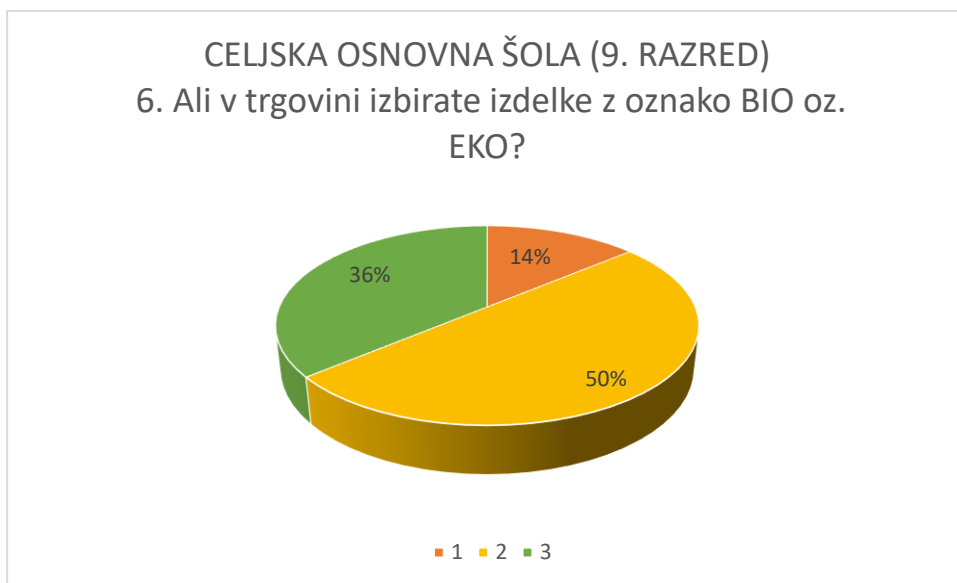
Na mariborski osnovni šoli je bil na sedmo vprašanje najpogosteje izbran odgovor »občasno« (49 %), učenci torej v trgovinah izbirajo BIO prehrano le občasno. Odgovor »da« je izbralo zelo malo učencev, in sicer samo 13,7 %, kar pomeni, da zelo malo učencev v trgovini redno izbira BIO izdelke. Veliko je učencev, ki so izbrali odgovor »ne«, 37,25 % učencev v trgovini ne izbira BIO izdelkov.

4.3.4.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 8

<i>Ali v trgovini izbirate izdelke z oznako BIO oz. EKO?</i>	Št. odgovorov
DA	5
OBČASNO	18
NE	13

Graf št. 8

Legenda:

1=DA

2=OBČASNO

3=NE

Na celjski osnovni šoli je bil na sedmo vprašanje najpogosteje izbran odgovor »občasno« (50 %), ti učenci torej v trgovinah izbirajo BIO prehrano le občasno. Odgovor »da« je izbralo zelo malo učencev, in sicer samo 14 %, kar pomeni, da zelo malo učencev v trgovini redno izbira BIO izdelke. Veliko je učencev, ki so izbrali odgovor »ne«, 36 % učencev v trgovini ne izbira BIO izdelkov. Po rezultatih tega vprašanja je vidno, da delovanje BIO programov deluje pretežno v šoli in ne deluje toliko izven šole. Učenci tako v svoje življenje pretežno uvrščajo BIO prehrano v šoli, ne pa tudi doma.

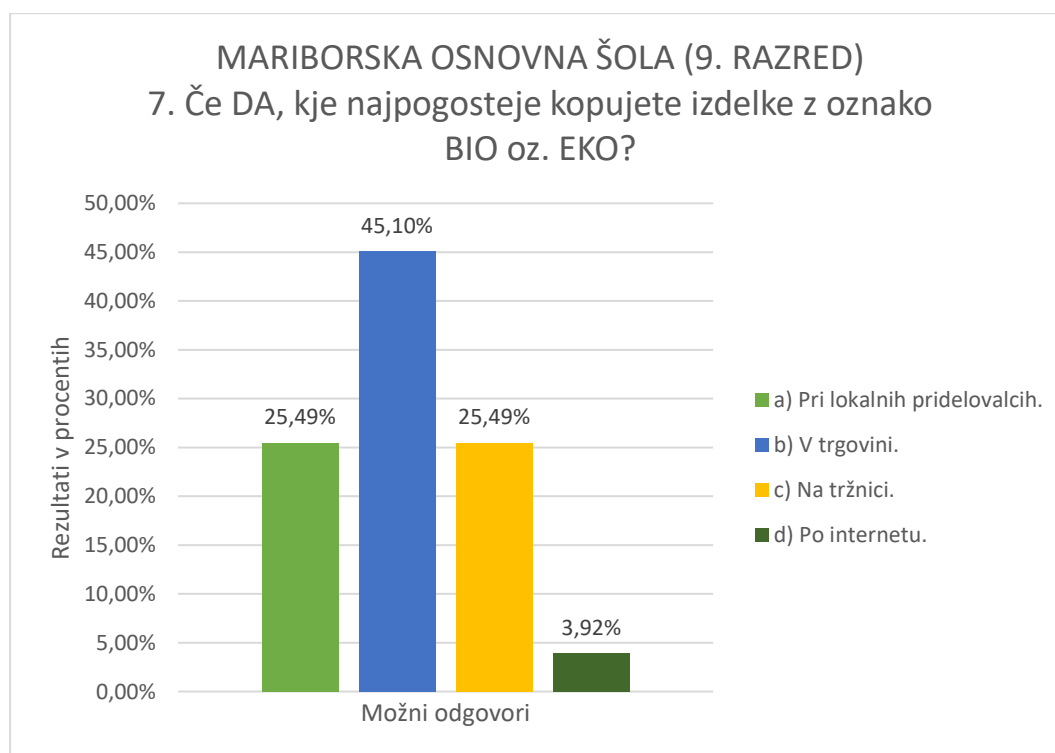
4.3.5 Če DA, kje najpogosteje kupite izdelke z oznako BIO oz. EKO?

4.3.5.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 9

Če DA, kje najpogosteje kupite izdelke z oznako BIO oz. EKO?	Št. odgovorov
a) Pri lokalnih pridelovalcih.	13
b) V trgovini.	23
c) Na tržnici.	13
d) Po internetu.	2

Graf št. 9

Učenci, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z »da« in »občasno«, so na to vprašanje odgovorili. Več je bilo možnih odgovorov.

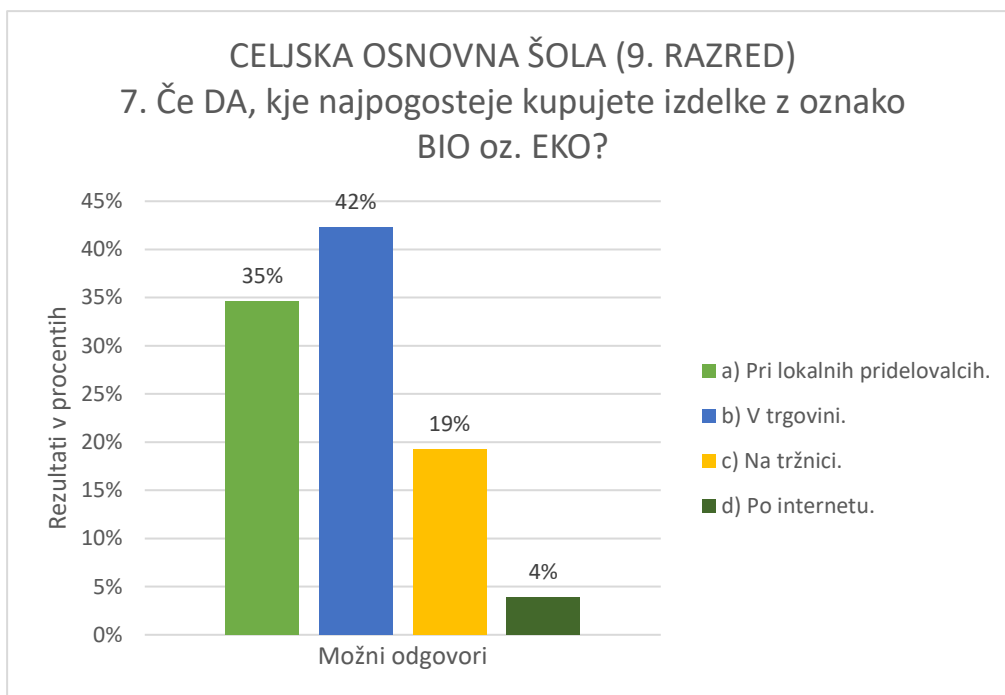
Ugotovila sem, da učenci na mariborski osnovni šoli največkrat izbirajo BIO izdelke v trgovini (45,10 %), takoj za to možnostjo so učenci največkrat izbrali naslednji dve možnosti, in sicer, da izbirajo BIO izdelke na tržnici in pri lokalnih pridelovalcih (oboje 25,5 %). Le redki (4 %) pa izbirajo BIO prehrano na internetu.

4.3.5.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 10

Če DA, kje najpogosteje kupite izdelke z oznako BIO oz. EKO?	Št. odgovorov
a) Pri lokalnih pridelovalcih.	9
b) V trgovini.	11
c) Na tržnici.	5
d) Po internetu.	1

Graf št. 10

Učenci, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z »da« in »občasno«, so na to vprašanje odgovorili, kje najpogosteje izbirajo BIO izdelke. Odgovorov je bilo možno izbrati več.

Ugotovila sem, da učenci na celjski osnovni šoli največkrat izbirajo BIO izdelke v trgovini (42 %), takoj za to možnostjo so učenci največkrat izbrali (35 %), da kupujejo BIO izdelke pri lokalnih prebivalcih. 19 % jih izbira BIO izdelke na tržnicah, le redki pa jih kupujejo po internetu (4 %).

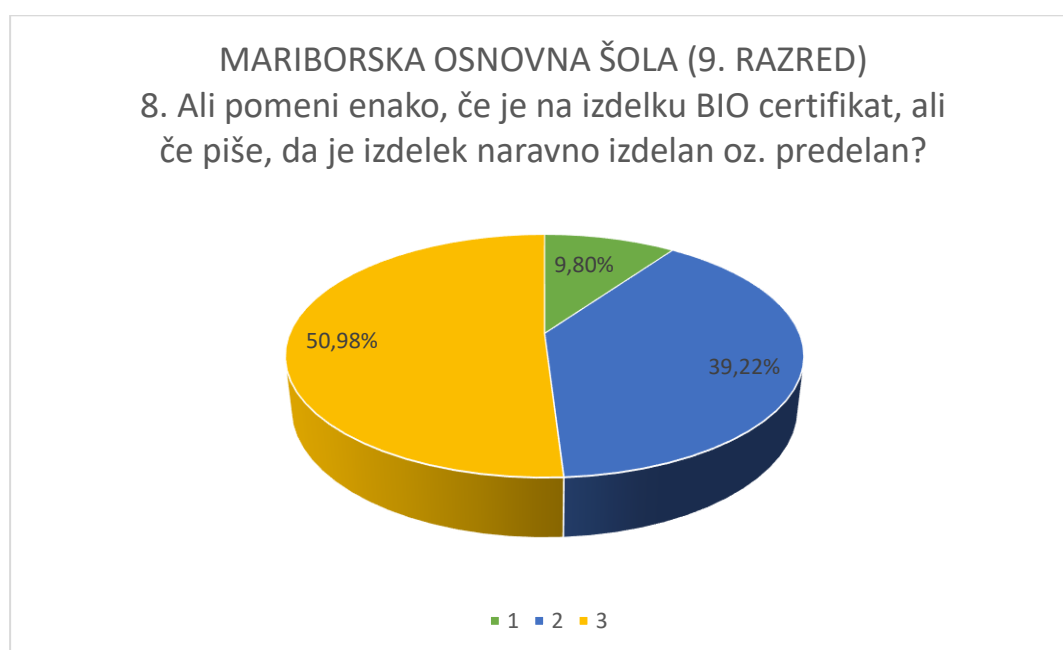
4.3.6 Ali pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat ali, če piše, da je izdelek naravno izdelan oz. predelan?

4.3.6.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 11

<i>Ali pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat ali, če piše, da je izdelek naravno izdelan oz. predelan?</i>	Št. odgovorov
DA	5
NE	20
NE VEM	26

Graf št. 11

Legenda:

1=DA

2=NE

3=NE VEM

Na osmo vprašanje na mariborski osnovni šoli je odgovor »ne« izbralo 39 % učencev, kar je pravi odgovor, več kot polovico učencev ni vedelo odgovora na vprašanje (50,98 %), 9,8 % pa jih je odgovorilo napačno, z odgovorom »da«. S tem vprašanjem sem preverjala, ali učenci vedo, da ne pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat, ali če ga ni.

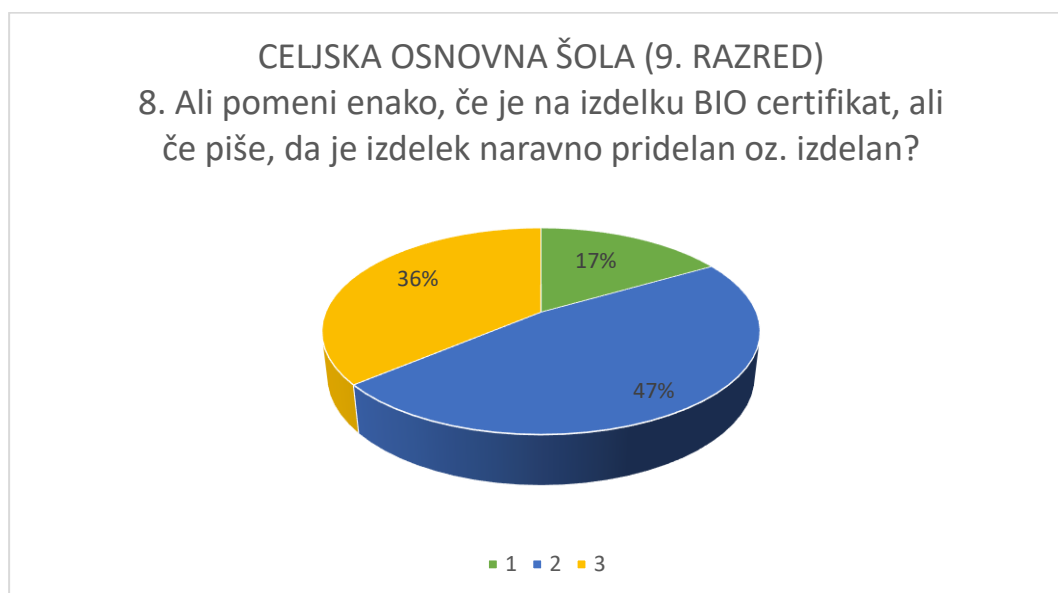
Rezultati so pokazali, da več kot polovica učencev sploh ni vedelo odgovora na vprašanje, nekaj pa jih je na vprašanje odgovorilo narobe.

4.3.6.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 12

<i>Ali pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat ali, če piše, da je izdelek naravno izdelan oz. predelan?</i>	Št. odgovorov
DA	6
NE	17
NE VEM	13

Graf št. 12

Legenda:

1=DA

2=NE

3=NE VEM

Na osmo vprašanje so učenci na celjski osnovni šoli največkrat izbrali odgovor »ne« (47 %), kar je tudi pravilen odgovor. Kar 36 % pa jih ni vedelo odgovora na vprašanje. Le 17 % je izbralo odgovor »da«, ki je bil v tem primeru napačen. 47 % učencev je pravilno seznanjenih s tem, da ne pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat ali če ga na izdelku ni, več kot polovica pa ni vedela odgovora, ali pa je na odgovor odgovorila napačno. S tem vprašanjem

sem preverjala, ali učenci vedo, da ne pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat, ali če ga ni.

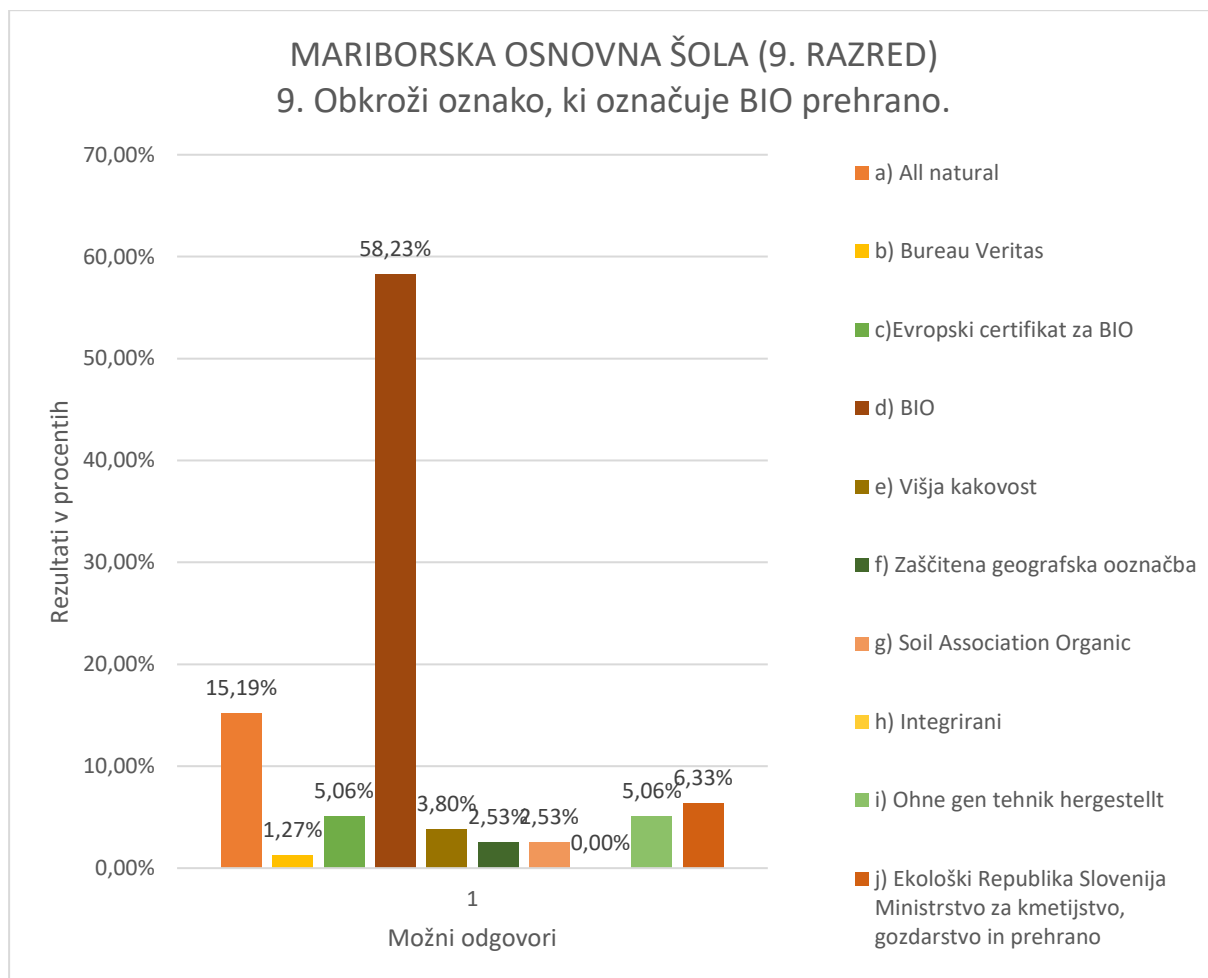
4.3.7 Obkroži oznako, ki označujejo BIO prehrano.

4.3.7.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 13

<i>OBKROŽI oznako, ki označuje BIO prehrano.</i>	Št. odgovorov
a) All natural	12
b) Bureau Veritas	1
c) Evropski certifikat za BIO	4
d) BIO	46
e) Višja kakovost	3
f) Zaščitena geografska oznaka	2
g) Soil Association Organic	2
h) Integrirani	
i) Ohne gen technik hergestellt	4
j) Ekološki Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	5

Graf št. 13

S tem vprašanjem sem preverjala, če učenci poznajo BIO certifikate. Izbirali so lahko med desetimi fotografijami BIO certifikatov, od tega je bilo pet pravilnih (A, C, D, G in J), pet pa napačnih (B, E, F, H in I). Odgovorov je bilo možnih več.

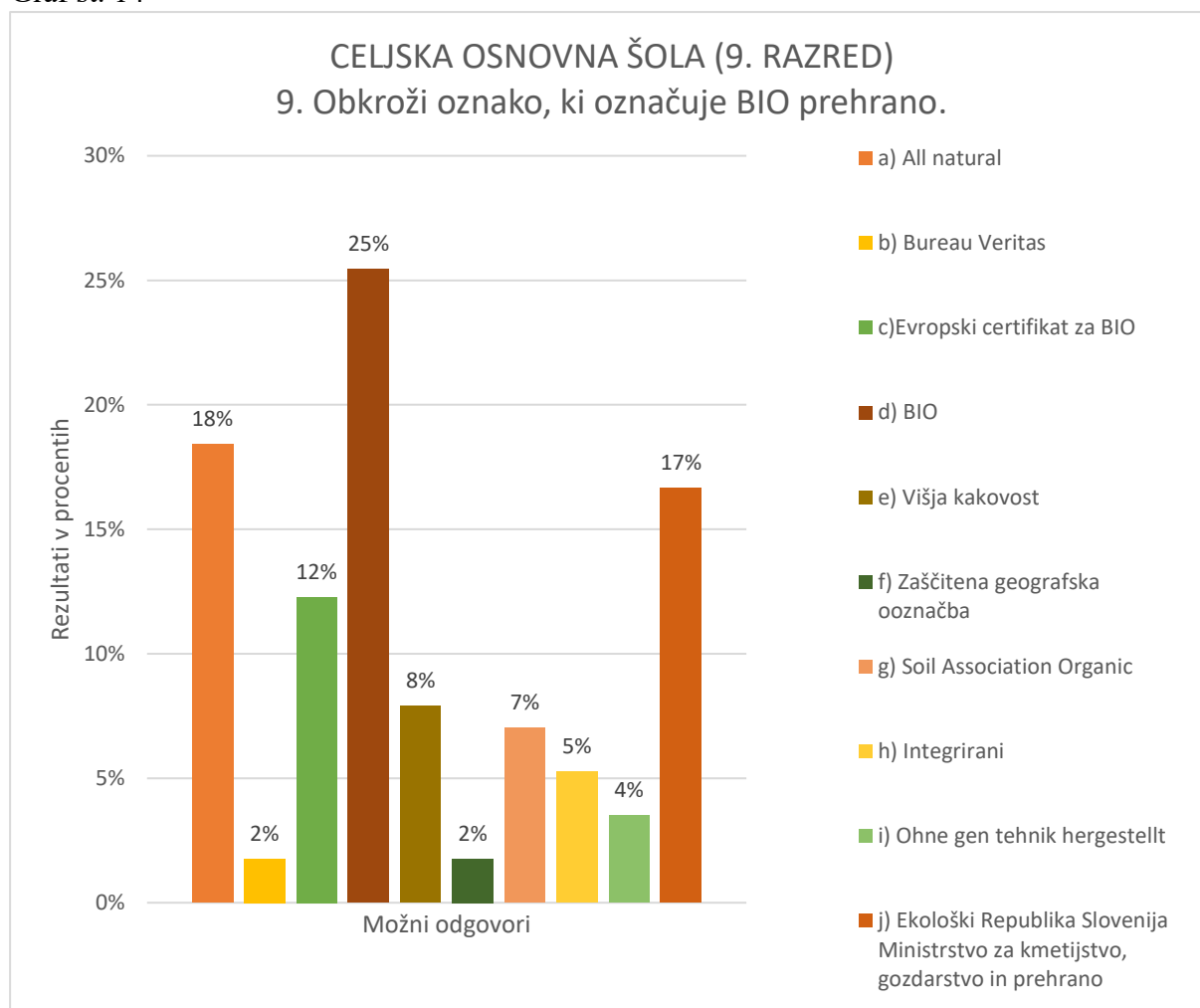
Na mariborski osnovni šoli sta bila največkrat izbrana odgovora D in A. Ta odgovora sta pravilna, medtem pa je ostale možne odgovore izbralo samo od 6 % do 0 % učencev. Rezultati so pokazali, da učenci te šole ne poznajo dobro BIO certifikatov.

4.3.7.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 14

<i>OBKROŽI</i> oznako, ki označuje BIO prehrano.	Št. odgovorov
a) All natural	21
b) Bureau Veritas	2
c)Evropski certifikat za BIO	14
d) BIO	29
e) Višja kakovost	9
f) Zaščitena geografska označba	2
g) Soil Association Organic	8
h) Integrirani	6
i) Ohne gen tehnik hergestellt	4
j) Ekološki Republika Slovenija Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	19

Graf št. 14

S tem vprašanjem sem preverjala, če učenci poznajo BIO certifikate. Izbirali so lahko med desetimi fotografijami BIO certifikatov, od tega jih je bilo pet pravih (A, C, D, G in J), pet pa napačnih (B, E, F, H in I). Odgovorov je bilo možnih več.

Na celjski osnovni šoli so bili najbolj izbirani odgovori A, C, D in J. Vsi ti odgovori so pravilni, malo učencev je izbralo še en možen pravih odgovor, in sicer G Soil Association Organic, ki je tuji BIO certifikat. Druge izbrane možnosti so bile napačne, ki jih ni izbralo veliko učencev.

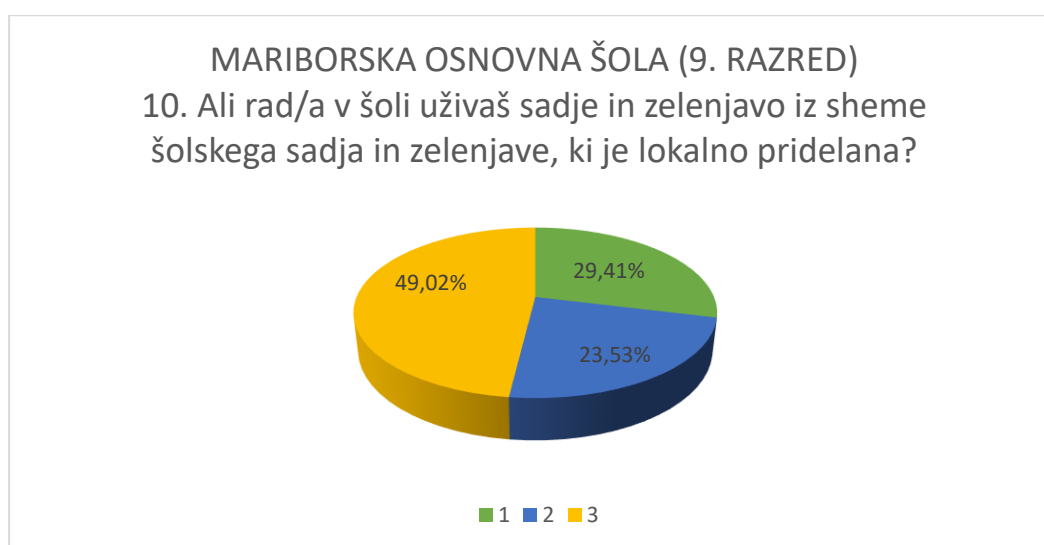
4.3.8 Ali rad/a v šoli uživaš sadje in zelenjavo iz Sheme šolskega sadja in zelenjave, ki je lokalno pridelana?

4.3.8.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 15

<i>Ali rad/a v šoli uživaš sadje in zelenjavo iz Sheme šolskega sadja in zelenjave, ki je lokalno pridelana?</i>	Št. odgovorov
DA	15
NE	12
OBČASNO	25

Graf št. 15

Legenda:

1= DA

2= NE

3= OBČASNO

Pri vprašanju deset me je zanimalo, ali učenci radi uživajo sadje in zelenjavo, ki jo dobijo iz BIO programa Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov.

Iz rezultatov mariborske osnovne šole sem ugotovila, da učenci radi uživajo BIO prehrano iz Sheme šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov največkrat občasno

(49 %), 29,4 % učencev rado uživa BIO prehrano, in 23,5 % jih ne mara BIO prehrane iz Sheme šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov.

4.3.8.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 16

<i>Ali rad/a v šoli uživaš sadje in zelenjavo iz Sheme šolskega sadja in zelenjave, ki je lokalno pridelana?</i>	Št. odgovorov
DA	14
NE	5
OBČASNO	18

Graf št. 16

Legenda:

1=DA

2=NE

3=OBČASNO

Pri vprašanju deset me je zanimalo, ali učenci radi uživajo sadje in zelenjavo, ki jo dobijo iz BIO programa Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov.

Iz rezultatov Celjske osnovne šole sem ugotovila, da učenci radi uživajo BIO prehrano iz Sheme šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov največkrat občasno (50 %), 39 % učencev rado uživa BIO prehrano, in 14 % jih ne mara BIO prehrane iz Sheme šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov.

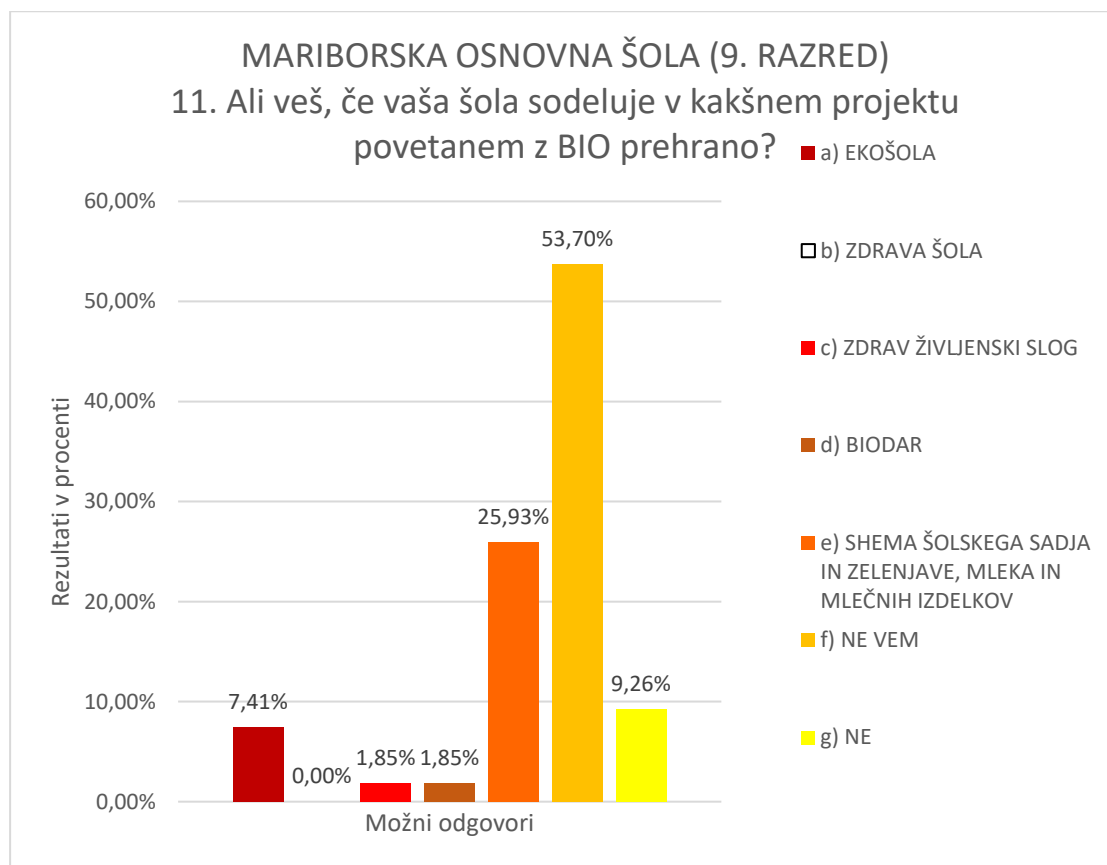
4.3.9 Ali veš, če vaša šola sodeluje v kakšnem projektu povezanem z BIO prehrano?

4.3.9.1 MARIBORSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 17

Ali veš, če vaša šola sodeluje v kakšnem projektu povezanem z BIO prehrano?	
a) EKOŠOLA	4
b) ZDRAVA ŠOLA	
c) ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG	1
d) BIODAR	1
e) SHEMA ŠOLSKEGA SADJA IN ZELENJAVE, MLEKA IN MLEČNIH IZDELKOV	14
f) NE VEM	29
g) NE	5

Graf št. 17

Mariborska osnovna šola sodeluje v programu SHEMA ŠOLSKEGA SADJA IN ZELENJAVE, kar je obkrožilo 26 % učencev, večina odgovorov pa je bila NE VEM (53,7 %), nekaj jih je tudi odgovorilo z NE (9,3 %). Rezultat je zavajajoč, saj učenci redno ob

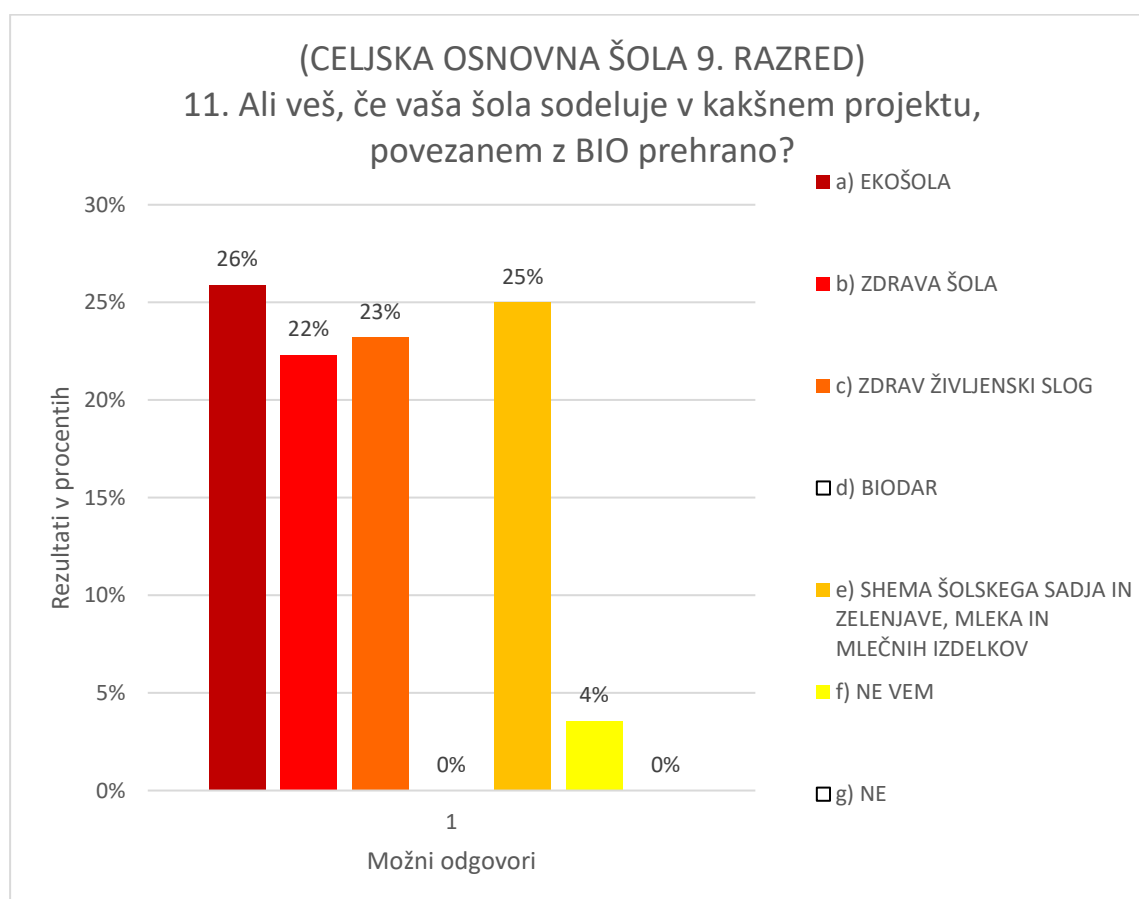
ponedeljkih dobivajo lokalno pridelano sadje in zelenjavo iz Sheme šolskega sadja in so o tem na začetku šolskega leta seznanjeni.

4.3.9.2 CELJSKA OSNOVNA ŠOLA

Tabela 18

Ali veš, če vaša šola sodeluje v kakšnem projektu povezanem z BIO prehrano?	Št. odgovorov
a) EKOŠOLA	29
b) ZDRAVA ŠOLA	25
c) ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG	26
d) BIODAR	
e) SHEMA ŠOLSKEGA SADJA IN ZELENJAVE, MLEKA IN MLEČNIH IZDELKOV	28
f) NE VEM	4
g) NE	

Graf št. 18

Celjska osnovna šola sodeluje v programih EKOŠOLA, ZDRAVA ŠOLA, ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG in SHEMA ŠOLSKEGA SADJA IN ZELENJAVE, o čemer so

ozaveščeni tudi učenci, kar je razvidno iz grafa. Samo 4 % učencev ni vedelo odgovora na to vprašanje.

4.4 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA UČENCEV

Na podlagi ankete, ki sem jo izvedla, sem ugotovila, da je znanje ter poznavanje učencev o BIO prehrani na osnovnih šolah, ki so vključene v več programov, povezanih z BIO prehrano, in tistimi osnovnimi šolami, ki sodelujejo v vsaj enem takšnem programu, približno enako.

V več primerih sem sama opazila, da ko se na jedilniku pojavi kakšen BIO izdelek, se pojavi misel, da so ti izdelki slabšega okusa in niso dobri, kar pa se dogaja zaradi tega, ker učenci niso vajeni BIO prehrane.

V anketi sta me zanimala tudi starost in spol učencev, ki so jo izpolnjevali, česar pa pri analizi nisem uporabila, saj niso bili tako pomembni za moje raziskovanje in sem se odločila, da bom rezultate primerjala samo v razlikah med odgovorih med šolo, ki je vključena v več BIO programov, in šolo, ki je vključena v le en program.

5 ZAKLJUČEK Z RAZPRAVO

Spoznala sem veliko novega o svoji temi in tudi, kako razmišljajo vrstniki o tematiki v drugem kraju.

Moje hipoteze so bile:

1. Učenci 9. razredov vedo, kaj je BIO prehrana.

Rezultati me niti niso presenetili in so skladni z mojimi predvidevanji. Na podlagi ankete, ki sem jo izvedla, sem ugotovila, da otroci osnovno znanje in zavedanje o BIO prehrani imajo. Na začetku svojega raziskovanja sem postavila hipotezo, da učenci devetih razredov vedo, kaj je BIO prehrana, kar sem v raziskovalni nalogi tudi **potrdila**.

2. Bolje ozaveščeni o BIO prehrani so učenci iz šole, kjer sodelujejo v več programih, ki delujejo na področju BIO prehrane.

Ugotovila sem tudi, da je znanje učencev o BIO prehrani na osnovni šoli, ki je vključena v kakšen program, povezan z BIO prehrano in znanje tistih učencev, z osnovne šole, ki sodeluje v manj programih, **podobno** in se razlikuje le v nekaterih točkah. Pozitivno so me presenetili rezultati pri tem vprašanju, ki se med osnovnima šolama skorajda niso razlikovali. Moja pričakovanja so namreč bila, da bodo učenci iz osnovne šole, ki je vključena v samo en BIO program, manj vedeli o BIO prehrani in da bodo v rezultatih večje razlike. Zato sem svojo hipotezo, da so bolj ozaveščeni o BIO prehrani učenci s šol, ki sodelujejo v programih, ki delujejo na področju BIO prehrane, **zavrnila**.

Manj navdušujoče je moje opažanje, da se večkrat, ko se na jedilniku pojavi kakšen BIO izdelek, pri učencih pojavi misel, da so ti izdelki slabšega okusa in »niso dobri«, kar pa se dogaja večinoma zaradi tega, ker učenci BIO prehrane niso vajeni. Seveda so rezultati pokazali, da kjer šole vlagajo več v to tematiko, so rezultati vseeno mestoma boljši.

3. S vključevanjem BIO izdelkov je jedilnike težje sestaviti.

Iz rezultatov intervjuja, ki sem ga izvedla, sem na vprašanje »Je/Bi bilo zaradi vpeljave BIO prehrane v jedilnik težje organizirati jedilnik?«, dobila mešane odgovore, zaradi tega svoje

hipoteze, da je jedilnike težje organizirati zaradi BIO izdelkov, ne morem **ne zavrni in ne potrditi**. To se mi zdi odlično vodilo za nadaljnje raziskovanje.

4. Učenci pridobijo znanje o BIO prehrani tako doma kot tudi v šoli.

Na podlagi rezultatov ankete in intervjuja sem lahko **potrdila** svojo hipotezo, da učenci znanje o BIO prehrani dobijo v šoli in tudi doma. Prav tako sem na podlagi rezultatov ankete potrdila svojo hipotezo, da smo v Sloveniji relativno blizu virom hrane in je zato ozaveščenost med mladino dobra.

5. Ozaveščenost o BIO prehrani je pri mojih vrstnikih dobra.

BIO prehrana se dotika našega vsakdana in povsem logično je pričakovati, da bo osveščenost ljudi in tudi otrok samo rasla. Veseli me, da več kot polovica šol že ima uvedene programe kot so Ekošola, Zdrava šola, Zdrav življenjski slog, Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov in da se na obeh opazovanih šolah zavzemajo za BIO prehrano. Ozaveščenost na naši šoli je razmeroma visoka, prav tako kot je tudi na celjski osnovni šoli. Zato lahko to hipotezo **potrdim**.

Menim, da je dobro, da je veliko osnovnih šol vključenih v te programe, ki spodbujajo uporabo lokalno pridelane in BIO prehrane.

Drži tudi, da bi čim večje povpraševanje po tovrstni hrani privedlo do večje ponudbe in s tem tudi nižjih cen, tako pa do še večje dostopnosti.

6 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Svoje raziskovanje sem preverila tudi z vidika družbene odgovornosti. »Družbena odgovornost je po definiciji Evropske unije iz l. 2011 'odgovornost za vpliv na družbo' (t.j. na ljudi, njihove organizacije in naravo).

Združeni narodi, Evropska unija in tudi nekatere skupine zelo uspešnih podjetij so spoznali, da je družbena odgovornost lastnost in praksa, ki sta potrebni, da človeštvo ne bi propadlo.

Družbena odgovornost pomeni biti odgovoren, to je resen, zanesljiv in sposoben zaupati drugim, ki so vredni zaupanja, kot posameznik, v skupini, organizaciji, družbi, svetu. Vsi sestavljamo skupine, svet, zato moramo odgovorno, to je brez zlorabe in škodovanja, delovati v odnosu do: naravne, soljudi, dela/učenja, skupnosti. To prepreči veliko težav.« (Navodila za pripravo raziskovalne naloge, Mladi za napredek Maribora)

Sedem načel družbene odgovornosti se v moji raziskovalno nalogi kaže na naslednji način.

1. Odgovornost za vpliv

Osnovne šole lahko vplivajo na zavedanje o pomembnosti uporabe BIO prehrane pri ljudeh, še posebej pri učencih, s tem, da se zavzamejo za promocijo BIO prehrane s vključitvijo v BIO programe za izobraževalne ustanove.

2. Transparentnost

Zavzemanje najlažje izkazujejo z vključitvijo v ustrezne programe, objavami na spletu in vključevanjem v ostalih komunikacijah.

3. Etično obnašanje

Zavzemanje za BIO prehrano in za promocijo BIO prehrane pokažejo seveda z doslednim upoštevanjem pravil, ki so jih sprejele, in z izvajanjem tudi na tistih področjih, ki imajo domet javnosti, a sicer ne zapadejo pod pravila BIO in EKO.

4. Spoštovanje interesov družbenih skupin

Šole upoštevajo vse skupine, ki sodelujejo v šolskem delu: učenci, učitelji, delavci šole, starši, občina in lokalna skupnost; z njimi sodelujejo, jih obveščajo o svojih aktivnostih in nasploh vključujejo v svoje aktivnosti.

5. Spoštovanje vladavine prava

Promocijo BIO prehrane, torej šolsko prehrano in vse postopke v zvezi s tem, izvajajo skladno z zakonodajo.

6. Spoštovanje mednarodnih norm obnašanja

V tej točki se mi zdi smiselno, da šole prevzemajo dobro prakso iz drugih držav, ki določene aktivnosti že izvajajo in imajo dobre rezultate.

7. Spoštovanje človekovih pravic

Izvajanje programov in promocija BIO prehrane mora biti z upoštevanjem pravic udeleženih in seveda na način, da šola, kjer lahko, preverja delovanje ostalih deležnikov, npr. dobaviteljev in drugih izvajalcev, da so le-ta skladna s človekovimi pravicami.

7 VIRI IN LITERATURA

1. http://www.mkgp.gov.si/delovna_podrocja/kmetijstvo/ekolosko_kmetovanje/ 17.9.2017, 16:54
2. <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880> 1.11.2017,14:42
3. <http://www.kon-cert.si/integrirana-pridelava.html> , 17.9.2017, 17:54
4. <http://holistic.si/2015/11/18/eko-bio-organsko-kaj-pomenijo-te-oznake/> , 1.11.2017
5. <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880> 1.11.2017,13:54
6. <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880> 1.11.2017,14:42
7. <https://www.soilassociation.org/certification/farming/what-is-organic-certification/> 1.11.2017, 15:23
8. <http://www.ecologyandfarming.com/harvard-research-show-benefits-organic/> 2.11.2017,14:17
9. <https://geneticliteracyproject.org/2017/07/10/swedish-court-coop-grocery-chain-misled-consumers-claiming-organic-foods-safer-healthier/> 2.11.2017,12:33
10. <http://www.bureauveritas.si/home/about-us> 4.11.2017, 19:10
11. <http://www.kon-cert.si/institut-kon-cert-maribor.html> 4.11.2017,19:10

Metka Marolt. 2004. Analiza potrošnje družbe analiza potrošnje ekološko pridelane hrane (diplomsko delo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede

Kornelija Benyovsky Šoštaric. 2012. Zeleni kvadrat, Zdravje iz organskega vrta. Ljubljana: eBesede.si

The Henry doubleday reserch association. 2010. Naravno vrtnarjenje, Do zdravih pridelkov brez kemikalij. Ljubljana: Mladinska knjiga

John Harrison. 2013. Vrt v malem, Gojenje zelenjave, sadežev in zelišč pri roki. Ljubljana: Mladinska knjiga

- <http://nakupujmoskupaj.si/novice/razlika-med-bio-eko-izdelki> 2. 9. 2017, 12:44
- http://www.mkgp.gov.si/delovna_podrocja/kmetijstvo/ekolosko_kmetovanje/ 17. 9. 2017, 16:54
- <http://www.eko-podezelje.si/izberimo-ekolosko/eko-hrana/> 2. 9. 2017, 12:42

- <http://nakupujmoskupaj.si/novice/razlika-med-bio-eko-izdelki> 2. 9. 2017, 12:44
- <http://okusno.je/clanek/zdravo/eko-ali-bio.html> 2. 9. 2017, 12:45
- <http://www.delo.si/druzba/odprta-kuhinja/ekoloska-hrana.html> 2. 9. 2017, 12:46
- <https://www.mestomladih.si/studentski-podiplomski/clanki/kaj-je-bio-prehrana/> 11:13, 30. 9. 2017
- <https://www.kalcek.si/ekoloska-zivila.html> 2. 9. 2017, 12:43
- <http://www.kon-cert.si/integrirana-pridelava.html> 17. 9. 2017, 17:54
- <http://holistic.si/2015/11/18/eko-bio-organsko-kaj-pomenijo-te-oznake/> 1. 11. 2017
- <http://abczdravja.si/index.php/8-novice/240-kaksno-kmetijstvo-je-najboljse> 1. 11. 2017, 10:54
- <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880> 1. 11. 2017,14:42
- <https://www.soilassociation.org/certification/farming/what-is-organic-certification/> 1. 11. 2017, 15:23
- <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/nutrition-and-healthy-eating/in-depth/organic-food/art-20043880?pg=2> 2. 11. 2017, 12:08
- <http://www.ecologyandfarming.com/harvard-research-show-benefits-organic/> 2. 11. 2017,14:17
- <https://geneticliteracyproject.org/2017/07/10/swedish-court-coop-grocery-chain-misled-consumers-claiming-organic-foods-safer-healthier/> 2. 11. 2017,12:33
- http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/ekolosko_kmetovanje/ 17. 9. 2017, 16:54
- <http://www.bureauveritas.si/home/about-us> 4. 11. 2017, 19:10
- <http://www.kon-cert.si/institut-kon-cert-maribor.html> 4. 11. 2017,19:10
- <http://www.bureauveritas.si/home/about-us/our-business/certification/industry-tailored-schemes/prehrana/ekoloska-zivila/ekoloska-pridelava-in-predelava/certificiranje-v-sloveniji-default-content> 8. 8. 2017,15:00
- <http://www.bureauveritas.si/f9f465bf-3e46-46ba-8469-d85c7168586a/Uredba+o+ukrepih+v+primeru+nepravilnosti+in+kr%C5%A1itev+v+ekolo%C5%A1kem+kmetijstvu.pdf?MOD=AJPERES> 8. 8. 2017, 15:10
- <http://www.nijz.si/sl/slovenska-mreza-zdravih-sol> 2. 11. 2017, 11:33
- <http://www.ekosola.si/> 27. 10. 2017, 21:45

- <http://www.ekosola.si/predstavitev-ekosole/> 27. 10. 2017, 21:48
- <http://www.ekosola.si/sedem-korakov/> 27. 10. 2017, 21:52
- <http://www.ekosola.si/znak-ekosole/> 27. 10. 2017, 21:53
- <http://www.ekosola.si/gradiva/> 27. 10. 2017, 21:55
- <http://www.ekosola.si/uploads/2010-08/Predstavitvena-mapa-Ekosola-1.pdf> 30. 10. 2017, 10:46
- <https://www.zsrs-planica.si/zdrav-zivljenjski-slog/> 30. 10. 2017, 11:33
- <http://www.shemasolskegasadja.si/> 30. 10. 2017, 12:42
- http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=625 3. 2. 2018, 14:00

8 VIRI SLIK

Slika 1: https://bio-fed.com/fileadmin/bio-fed/img_general/Biofed_Hand_Pflanze.jpg

Slika 2: <https://cdn.modernfarmer.com/wp-content/uploads/2016/01/grazing-cows.jpg>

1. 11. 2017,10:52

Slika 3: <https://www.mojaleta.si/GetImage.jpg?id=27610&openType=image>

Slika 4:

https://gajbica.si/media/uploads/public/_custom/novice/75x53_integrirani_pridelava.png

Slika 5:

<https://image.slidesharecdn.com/05-martinabavec-140924024506-phpapp02/95/martinabavec-ekoloko-kmetijstvo-kot-dejavnik-prilagajanja-spreminjajoemu-se-okolju-10-638.jpg?cb=1411527053>

Slika 6:

<https://www.topsante.com/var/topsante/storage/images/medecine/medecine-divers/environnement-et-sante/habiter-pres-d-un-champ-expose-aux-pesticides-609929/8678956-1-fre-FR/Habiter-pres-d-un-champ-expose-aux-pesticides.jpg>

Slika 7: http://www.qtagonline.com/wp-content/uploads/2015/10/DSC_0034.jpg

Slika 8:

http://a.abcnews.com/images/Blotter/gty_battery_caged_chickens_jt_111119_wmain.jpg

Slika 9: <http://www.domacedomace.si/wordpress/wp-content/uploads/2015/05/si-eko-logo.png>

Slika 10: http://mojmarket.si/media/uploads/public/_custom/ekoloki-logo.jpg

Slika 11: <http://www.vitalni.si/ckfiles/images/BIO%20BARVNI%20SLO.JPG>

Slika 12: <http://www.amarant.si/media/SlikeIT/Galerije/biodar2.jpg>

Slika 13: <https://www.usda.gov/sites/default/files/Organic%20Seal%20-%20small.png>

Slika 14: <https://www.soilassociation.org/images/charity/logo-01.png>

Slika 15: <http://www.domacedomace.si/wordpress/wp-content/uploads/2015/05/si-eko-logo.png>

Slika 16: http://mojmarket.si/media/uploads/public/_custom/ekoloki-logo.jpg

Slika 17: http://www.os-domzale.si/files/2013/09/Zdrav_slog21.jpg

Slika 18: <http://osbraslovce.si/2/wp-content/uploads/2014/08/zdrava-sola.jpg>

Slika 19: <http://www.ossmartno-sg.si/files/2015/11/eko-%C5%A1ola.png>

Slika 20: <http://www.ossmartno-sg.si/files/2015/11/eko-%C5%A1ola.png>

9 PRILOGE

9.1 Anketni vprašalnik za učence 9. razredov

Sem xx, učenka 9. razreda OŠ x. Opravljam raziskovalno nalogo o BIO prehrani.
Prosim, da izpolniš spodaj zapisano anonimno anketo.

Hvala za sodelovanje!

1. OBKROŽI USTREZNO:
 ŽENSKA MOŠKI

2. STAROST: _____

3. RAZRED: _____

4. OBKROŽI USTREZNE TRDITVE.
 Bio prehrana je ...
 - a) pridelana brez kemijskih sredstev.
 - b) hrana, ki vsebuje gensko spremenjene organizme.
 - c) prijazna okolju.
 - d) hrana, ki vsebuje pesticide.
 - e) bolj zdrava in naravna hrana.
 - f) Pojma nimam.

5. Ali uživaš izdelke z oznako BIO oz. EKO?
 DA NE OBČASNO

6. Ali se ti zdi, da je BIO prehrana bolj zdrava in boljšega okusa?

 DA NE OBČASNO

7. Ali v trgovini izbirate izdelke z oznako BIO oz. EKO?
 DA NE OBČASNO

 Če DA, kje najpogosteje kupite izdelke z oznako BIO oz. EKO?
 - a) Pri lokalnih pridelovalcih.
 - b) V trgovini.
 - c) Na tržnici.
 - d) Po internetu.

8. Ali pomeni enako, če je na izdelku BIO certifikat ali če piše, da je izdelek naravno pridelan, izdelan oz. predelan?

DA

NE

NE VEM

9. OBKROŽI oznake, ki označujejo BIO prehrano.

integrirani

ekološki
Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

10. Ali rad/a v šoli uživaš sadje in zelenjavo iz Sheme šolskega sadja in zelenjave, ki je lokalno pridelana?

DA

NE

OBČASNO

11. Ali veš, če vaša šola sodeluje v kakšnem projektu, povezanem z BIO prehrano?

- a) EKOŠOLA
- b) ZDRAVA ŠOLA
- c) ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG
- d) BIODAR
- e) SHEMA ŠOLSKEGA SADJA IN ZELENJAVE, MLEKA IN MLEČNIH IZDELKOV
- f) NE VEM
- g) NE

HVALA ZA SODELOVANJE.

9.2 Pisni intervju za ravnateljce/ravnateljice ter organizatorje prehrane oz. jedilnika

VPRAŠALNIK ZA RAVNATELJICE/RAVNATELJE IN/ALI ORGANIZATORJE PREHRANE V OSNOVNIH ŠOLAH.

1. Ali je na vaši šoli v jedilnik vključene kaj BIO prehrane?

DA MALO NE

2. Ali imajo učenci radi BIO prehrano (ocenite od 1-5; 5 je največ)?

5 4 3 2 1

3. Ali so v ceni prehrane velike razlike?

100 % in več več kot 50 % med 25 in 50 % manj od 25 % ne vem

4. Ali menite, da je BIO prehrana zdrava in boljša od konvencionalne?

DA DELNO NE PREVEČ NE

Če NE, zakaj menite tako?

-

-

-

Če DA, ali se tudi sami drugače zavzimate za promocijo BIO prehrane?

Da Nimam časa Me ne zanima

Če DA, zakaj se vam zdi promocija BIO prehrane pomembna?

-

-

-

5. Je/Bi bilo zaradi vpeljave BIO prehrane v jedilnik težje organizirati jedilnik?

DA DELNO NE PREVEČ NE

6. Poznate programe, kot so EKOŠOLA, ZDRAVA ŠOLA itd.?

DA NEKATERE NE

Če DA, v katere je vključena vaša šola?

a. EKOŠOLA, b. ZDRAVA ŠOLA c. ZDRAV ŽIVLJENSKI SLOG č. DRUGO

Zakaj ste se odločili za enega od teh programov?

-

-

-

Če se ni, zakaj se vaša šola ni vključila v kakšnega od navedenih programov? Lahko obkrožite več odgovorov.

Nas ne zanima. Nimamo časa. Nimamo kadra.

Nimamo sredstev. Otroci ne bi sprejeli. Starši so proti.

Hvala za odgovore.

9.3 Intervju z Lidijo Rakič, organizatoriko prehrane na OŠ Ludvika Pliberška MB (objavljen, kot je bil zapisan).

1. Ali je na vaši šoli v jedilnik vključene kaj BIO prehrane?

Da.

2. Ali imajo učenci radi BIO prehrano (ocenite od 1-5; 5 je največ)?

4

3. Ali so v ceni prehrane velike razlike?

Odvisno, lahko je več kot 100 % razlike, lahko pa samo več kot 50 % razlike.

4. Ali menite, da je BIO prehrana zdrava in boljša od konvencionalne?

Da.

5. Če DA, ali se tudi sami drugače zavzimate za promocijo BIO prehrane?

Da.

Če DA, zakaj se vam zdi promocija BIO prehrane pomembna?

- Ker je BIO prehrana pridelana kontrolirano, brez dodatkov.
- Bolj zdrava.

6. Je/Bi bilo zaradi vpeljave BIO prehrane v jedilnik težje organizirati jedilnik?

Delno.

7. Poznate programe, kot so EKOŠOLA, ZDRAVA ŠOLA itd.?

Da.

8. Če DA, v katere je vključena vaša šola?

Shema šolskega sadja in zelenjave ter mlečnih izdelkov.

9. Zakaj ste se odločili za enega od teh programov?

- Zaradi večje ozaveščenosti učencev.
- Ker je BIO prehrana bolj zdrava.

9.4 Intervju z gospo Kolenko, ravnateljico OŠ Lava Celje.

1. Ali je na vaši šoli v jedilnik vključene kaj BIO prehrane?

Da.

2. Ali imajo učenci radi BIO prehrano (ocenite od 1-5; 5 je največ)?

4

3. Ali so v ceni prehrane velike razlike?

Manj kot 25 %.

4. Ali menite, da je BIO prehrana zdrava in boljša od konvencionalne?

Da.

5. Če DA, ali se tudi sami drugače zavzimate za promocijo BIO prehrane?

Da.

Če DA, zakaj se vam zdi promocija BIO prehrane pomembna?

- Zaradi večje možnosti zdravja
- Podpora BIO gojiteljem hrane
- Ozaveščanje ljudi v okolju

6. Je/Bi bilo zaradi vpeljave BIO prehrane v jedilnik težje organizirati jedilnik?

Ne.

7. Poznate programe, kot so EKOŠOLA, ZDRAVA ŠOLA itd.?

Da.

8. Če DA, v katere je vključena vaša šola?

Ekošola, Shema šolskega sadje in zelenjave ter mlečnih izdelkov, Zdrav življenjski slog, Zdrava šola, izbirni način prehranjevanja.

9. Zakaj ste se odločili za enega od teh programov?

Cilji, ki jih dosegajo učenci v okviru vseh vsebinskih projektov, ki zagotavljajo ozaveščanje učencev ter posredno tudi staršev, so trajnostno naravnani in podpirajo zdrav način življenja: pomen zdravja, gibanja, zdravega načina prehranjevanja, skrb za boljše okolje, manj škropiv, boljši zrak, varovanje naravnega bogastva ...